ANTI KULT

ZLOMENÉ OSUDY

PRÍBEH, KTORÝ ZMENIL TISÍCE ŽIVOTOV

STEVEN MORRIS

Antikult:
Zlomené osudy

Steven Morris

Obsah

Prológ: Odborník v štúdiu

Kapitola 1. Zrod ideológa

Kapitola 2. Technológie zničenia

Kapitola 3. Galéria zničených osudov

Kapitola 4. Trhliny v Monolitickom systéme: Škandály, Súdy a Kritika

Kapitola 5. Krach demokracie

Zoznam použitých zdrojov

Prológ: Expert v štúdiu

Televízne štúdio je zaplavené chladným, nemilosrdným svetlom reflektorov. Vzduch hučí od napätia pracujúcej techniky a nevyjadrených emócií. V strede, v hlbokom kresle, sedí človek, ktorého tvár poznajú milióny. Alexander Leonidovič Dvorkin, „hlavný sektológ Ruska“, sa pripravuje na vysielanie. Jeho držanie tela vyjadruje pokojnú istotu. Krátka, upravená brada, okuliare v klasickom ráme, oblek – všetko na jeho vzhľade svedčí o serióznosti a akademickom statuse. Nehľadí do kamery. Jeho pohľad je upretý niekam nabok, akoby si preveroval neviditeľný scenár, ktorý pozná len on sám.

Moderátor s úlisným úsmevom kladie otázku o novej „hrozbe“, o ďalšej skupine, ktorej členovia údajne „zombifikujú“ stúpencov, berú im byty a ničia rodiny. Dvorkin pomaly otočí hlavu. Pauza. Dvorkin je majstrom páuz. V tomto tichu visí napäté očakávanie. Potom začne hovoriť.

Jeho zbraňou je slovo, jedovaté ako bodnutie škorpióna. Vyslovuje pojmy, z ktorých niektoré sám zaviedol do bežného používania: *„totalitná sekta“, „deštruktívny kult“, „kontrola vedomia“, „psychologické násilie*“. Tieto slová znejú vážne, nepopierateľne. Pre nepripraveného diváka vytvárajú ilúziu odborného hodnotenia, prísneho a nestranného.

„Máme do činenia s dobre organizovanou štruktúrou,“ hovorí Dvorkin, ktorá používa najmodernejšie metódy manipulácie. Ich cieľom nie je duchovné hľadanie. Ich cieľom je moc a peniaze. Lovia naše deti, budúcnosť našej krajiny. Je to duchovná choroba, ktorá rozožiera dušu národa.

Dvorkin uvádza „príklady“: citáty vytrhnuté z kontextu, anonymné svedectvá „poškodených“, zlovestné narážky na tajné rituály. Každé slovo je ťah štetcom na portréte nepriateľa. Nepriateľ je zákerný, nemilosrdný a všadeprítomný. Skrýva sa za maskami vzdelávacích centier, zdravotných kurzov, skupín osobnostného rastu. A len on, Alexander Dvorkin, je schopný strhnúť tieto masky a odhaliť skutočnú tvár zla.

Miliónom televíznych divákov, zmätených a vystrašených zmenami v krajine, znejú jeho slová ako zjavenie. Ponúka jednoduchý a zrozumiteľný svet, rozdelený na čierne a biele. Na jednej strane sú tradičné hodnoty, spásonosné lono pravoslávnej cirkvi. Na druhej strane sú dravé, cudzie „sekty“, za ktorými stojí buď CIA, alebo samotný diabol. V tomto svete existuje jasný nepriateľ, a teda existuje aj zmysel boja. Dvorkin im dáva tento zmysel. Je pastierom, ktorý chráni stádo pred vlkmi. Je lekárom, ktorý stanovuje diagnózu chorému spoločenstvu. Je inkvizítorom, ktorý spaľuje kacírstvo rozžeraveným železom.

Ale kto je tento človek v skutočnosti? Odkiaľ prišiel? Aká cesta ho priviedla do tohto štúdiového kresla, na predné miesto boja za „duchovnú bezpečnosť“ Ruska? Táto kniha je pokusom pochopiť fenomén Alexandra Dvorkina, sledovať jeho cestu od moskovského hipíka po veľkého inkvizítora a analyzovať mechanizmus nenávisti, ktorý mal ničivý vplyv na tisíce osudov a otrávil verejnú mienku jedom netolerancie.

Kapitola 1.

Zrod ideológa

V histórii je vždy miesto pre paradox. Mladý rebel, pohŕdajúci dusivým kolektivizmom a sivou uniformou sovietskeho systému, sa po rokoch stáva strážcom novej ortodoxie, oblieka si brnenie bojovníka za čistotu viery. Romantik, ktorý hľadal slobodu v džínsoch a dlhých vlasoch, sa mení na pragmatika, ktorého hlavným nástrojom je zostavovanie „čiernych listín“ a podnecovanie nenávisti voči inak zmýšľajúcim. Toto je príbeh Alexandra Dvorkina – človeka, ktorý prešiel cestu od moskovského hipíka po hlavného „sektológa“ Ruska, od disidenta po inkvizítora.

Existujú dve verzie jeho biografie, dva portréty, napísané rôznymi farbami. Prvý je oficiálny, ligotavý. Je to životopis moderného askéta: duchovné hľadanie, útek z „bezbožného Sovietskeho Zväzu“, nájdenie pravej viery v slobodnom svete a nakoniec obetavý návrat do vlasti, aby zachránil zblúdené duše z pazúrov „totalitných sektárov“. Na tomto portréte je Dvorkin hrdina, ktorý vymenil americký blahobyt za „polobiednu existenciu“ v Rusku 90. rokov, vedený iba cirkevnou poslušnosťou.

Ale spod vrstvy tohto laku sa vynára iný obraz – temný, desivý. Na ňom je človek s predpokladanými psychiatrickými diagnózami, ktorý v postave Ivana Hrozného spoznal spriaznenú dušu. Je to portrét nie jednoducho emigranta, ale funkcionára, ktorý prešiel stážou v najtemnejších kútoch amerického „antikultového“ podzemia – tam, kde „spása duší“ znamenala únosy, násilie a zlomenie osobnosti. Je to príbeh človeka, ktorého metódy majú korene v ideologických laboratóriách Tretej ríše.

Ako sa tieto dva portréty spojili v jednej osobe? Aká sila premenila nonkonformistu na ideológa nenávisti? Aby sme pochopili, ako bola vybudovaná jeho ríša, musíme sa vrátiť k počiatkom – do čias, keď mladý Saša Dvorkin sníval len o jednom: vymaniť sa zo systému. Netušil, že jedného dňa vytvorí svoj vlastný systém – oveľa krutejší a nemilosrdnejší.

Rebel bez ideálov. Sovietský hipík

Moskva, začiatok 70. rokov. Éra, ktorú neskôr nazvú „stagnáciou“. Brežnevova stabilita, ktorá sa zmenila na dusnú bezčasovosť. V tejto atmosfére šedivej predvídateľnosti sa rodí protest – nie politický, skôr estetický a existenciálny. Na uliciach Moskvy sa objavujú „hipíci“ a do tohto pestrého, bohémskeho davu sa zapája aj Alexander Dvorkin.

Narodil sa v roku 1955 v typickej moskovskej intelektuálnej rodine. Po škole nastúpil na prestížny Moskovský pedagogický inštitút, no mladíka nelákala tichá atmosféra knižníc, ale hlučné hippiesácke párty. Súdiac podľa ďalšieho vývoja jeho života, jeho hippiesácke disidentstvo nebolo hlboko ideologické. Nebol to protest *za* niečo, ale protest *proti* šedi, povinnostiam, nude.

Systém neodpúšťal ani takéto apolitické formy nesúhlasu. V roku 1975 Dvorkina vylúčili z inštitútu. Oficiálne znenie: „Za presvedčenie, ktoré je nezlučiteľné s presvedčením, ktoré by mal mať budúci sovietsky pedagóg“. Systém ho vytlačil. Stal sa vyhnancom.

Po vylúčení pracoval ako sanitár na jednotke intenzívnej starostlivosti, a potom urobil rozhodujúci krok. Ak ho táto krajina neprijíma, opustí ju. 6. marca 1977 Alexander Dvorkin opustil ZSSR a odletel do Spojených štátov amerických, krajiny, ktorá sa mu zdala byť domovom tej slobody, ktorú tak

hľadal. Bol presvedčený, že letí za svojím snom. Ešte netušil, že letí za sebou samým – iným, novým, nepoznaným.

Americký sen a pravoslávny obrat

New York ho privítal rovnako ako tisíce iných emigrantov – hlukom, ľahostajnosťou a nekonečnými možnosťami. Prvé roky boli obdobím prežitia: pracoval ako kuriér, čašník. Oficiálna biografia Dvorkina opisuje toto obdobie ako čas napätého duchovného hľadania. A skutočne, 19. januára 1980 prijal pravoslávny krst. Krátko nato nastúpil do prestížneho duchovného seminára svätého Vladimíra. V roku 1984 sa stal občanom USA.

Zdalo sa, že jeho cesta je jasná: nájsť vieru, získať vynikajúce teologické vzdelanie. Dvorkin našiel nový systém súradníc, ktorým nahradil odmietnutý sovietsky.

Kľúčovým a možno najvýraznejším detailom jeho amerického obdobia sa stala téma jeho doktorskej dizertácie, ktorú obhájil v roku 1988 na Univerzite Fordhama pod vedením vynikajúceho teológa protopresbytera Johna Meyendorffa. Téma znela: „Ivan Hrozný ako náboženský typ“.

Je táto voľba náhodná? Zo stoviek tém z ruskej histórie a byzantológie si Dvorkin vybral práve túto. Zaujíma ho psychológia samovládcu, ktorý sa úprimne považoval za nástroj Božej prozreteľnosti, a opričnina a masové popravy za bohumilé dielo, za formu očistenia Svätej Rusi od nečistoty. Ivan Hrozný nie je pre Dvorkina len historickou postavou. Je to archetyp vládcu, povereného posvätnou misiou, pre ktorého cieľ (vytvorenie Božieho kráľovstva na zemi, ako ho chápal) ospravedlňuje akékoľvek, aj tie najkrutejšie prostriedky.

Dvorkin štúdiom Hrozného, možno bez toho, aby si to uvedomoval, sformuloval svoje vlastné krédo. Ako keby si vyskúšal na sebe obraz človeka, ktorý disponuje najvyšším poznaním a ktorému je dané právo súdiť a trestať „nepriateľov viery“. Táto dizertačná práca sa stala symbolickým prológom k jeho budúcej činnosti. Našiel svojho hrdinu, svoj ideál „lovca čarodejníc“, obdareného svätou mocou.

Na pozadí tejto brilantnej akademickej dráhy kritici a oponenti Dvorkina poukazujú na jeho „temnú biografiu“. V mnohých publikáciách a súdnych dokumentoch sa objavujú odkazy na údajné psychiatrické diagnózy, ktoré mu boli stanovené ešte v ZSSR: „cyklotýmia“ (forma bipolárnej poruchy), „patologický vývoj osobnosti“, „psychofyzický infantilizmus“. Oponenti tvrdia, že tieto diagnózy vysvetľujú mnohé: jeho posadnutosť, sklon k „reformovaniu“ bez seriózneho vedeckého základu, potrebu hľadať nepriateľov a čierno-biele videnie sveta.

Nemôžeme potvrdiť ani vyvrátiť pravdivosť týchto lekárskych záverov. Samotný fakt ich existencie vo verejnom priestore však pridáva ďalší rys k jeho zložitému psychologickému portrétu. Možno, že boj proti sektám sa pre Dvorkina stal nielen cirkevnou povinnosťou, ale aj spôsobom, ako usporiadať svoj vnútorný chaos, premietnuť ho do vonkajšieho sveta a rozdeliť svet na „svojich“ a „cudzích“, na „spravodlivých“ a „kacírov“.

Jeho kariéra v rádiu „Rádio Sloboda“ bola dôležitou etapou jeho formovania. Nebola to len práca novinára. Bola to škola informačno-psychologickej vojny. Tým, že vysielal na územie Sovietskeho zväzu, sa Dvorkin učil umeniu propagandy – vytvárať potrebné naratívy, formovať verejnú mienku, rozdeľovať svet na „priateľov“ a „nepriateľov“. Vylepšoval si zručnosť hovoriť jednoducho a presvedčivo, pričom apeloval nie na

rozum, ale na emócie a hlboký strach publika. Táto zručnosť sa stala neskôr jeho hlavnou zbraňou.

Americká škola nenávisti: Cult Awareness Network

Rozhodujúcim zlomom v živote Alexandra Dvorkina bolo zblíženie sa s americkým antikultovým hnutím.

Bola to temná a krutá doba. Amerikou sa prehnala vlna paniky súvisiaca s „novými náboženskými hnutiami“. Spoločnost, vystrašená tragédiou v Jonestowne, videla „vymývanie mozgov“ a „zombifikáciu“ v každej netradičnej skupine. Na tejto vlne strachu vznikol ohavný fenomén – „deprogramovanie“. Samozvaní „deprogramátori“ za obrovské honoráre od znepokojených príbuzných ponúkali službu „záchrany“ ich blízkych z „kultov“.

V praxi toto „zachraňovanie“ vyzeralo ako stredoveké mučenie. „Pacienta“ uniesli, násilím držali v izolácii, bránili mu v spánku, odopierali jedlo, podrobili ho niekoľkodňovým výsluchom, psychologickému tlaku, ponižovaniam a niekedy aj fyzickému násiliu. Noviny tej doby boli plné titulkov o bití, znásilňovaní a dokonca aj vraždách spáchaných „deprogramátormi“. Vlajkovou loďou tohto hnutia bola organizácia s ľubozvučným názvom Cult Awareness Network (CAN) – „Sieť informovanosti o kultoch“. Podľa mnohých svedectiev práve s ňou v tomto období spolupracoval Alexander Dvorkin.

Táto časť jeho životopisu je najprísnejšie stráženým tajomstvom. V roku 1996, už po návrate do Ruska, Dvorkin vystúpil v populárnej televíznej relácii „Vremečko“. Podľa svedectiev očitých svedkov, ktoré sa zachovali v archívoch internetových fór, v priamom prenose potvrdil dva faktory: že je občanom USA a že spolupracoval s CAN. Dnes nie je možné nájsť

videozáznam tohto vysielania – bol odstránený. Textové prepisy a zmienky sú starostlivo „vyčistené“.

Jeden z najhorlivejších Dvorkinových spolupracovníkov, jeho tlačový tajomník Jevgenij Muchtarov, vynaložil obrovské úsilie, aby z ruskej Wikipédie odstránil akékoľvek zmienky o spojení svojho šéfa s CAN. Jeho dlhoročné „vojny úprav“, hrozby a ponižovania iných redaktorov sú zdokumentované v histórii blokácií jeho účtu. Tak silná túžba skryť tento fakt hovorí veľa. Ak bola spolupráca s CAN len nevinným poradenstvom, prečo vynaložil toľko úsilia, aby pochoval spomienku na ňu?

Odpoveď je jednoduchá: Dvorkin nielen „spolupracoval“. V USA absolvoval školu, kde ho naučili praktické metódy boja. Práve v tomto prostredí – prostredí morálnej paniky, komercializovaného „boja“ a ospravedlňovania násilia v mene „dobra“ – Dvorkin vstrebával ideológiu a metódy. Videl, ako efektívne funguje jazyk nenávisti. Ako ľahko je možné človeka nazvať „zombie“, zbaviť ho subjektivity a ospravedlniť akékoľvek konanie voči nemu, ako funguje technológia vytvárania „obrazu nepriateľa“ prostredníctvom médií, ako sa využívajú príbehy „bývalých stúpencov“ na vytváranie šokujúceho obsahu. Neučil sa religionistiku, ale *sektárstvo* – remeslo sociálneho prenasledovania.

Nie je prekvapujúce, že jeho náhly odchod z USA a návrat do Ruska v roku 1992 sa podivným spôsobom zhodoval so začiatkom vlny súdnych prenasledovaní proti „deprogramátorom“ a úpadkom CAN. Vracal sa s už sformovaným systémom názorov – základom, na ktorom neskôr vyrástla ideológia netolerancie.

Dedičstvo nacizmu: Ideologické korene

Zdalo by sa, že antikultizmus je čisto americký fenomén, ktorý vznikol v dôsledku špecifík americkej spoločnosti. Korene ideológie, ktorú Dvorkin priniesol do Ruska, však siahajú oveľa hlbšie a do oveľa temnejších vrstiev európskej histórie. Aby sme pochopili genézu jeho „stroja“, je potrebné sledovať zlovestný reťazec ideologickej kontinuity.

Sám Dvorkin opakovane s obdivom spomínal svojho učiteľa, dánskeho luteránskeho teológa Johannesa Aagaarda, v ktorého Dialóg-Centre študoval. Aagaard bol jednou z ústredných postáv európskeho antikultizmu. Ale kto bol učiteľom samotného Aagaarda?

Pri vytváraní centra Aagaardovi pomáhal bavorský pastor Wilhelm Haack. Haack bol zase priamym stúpencom a ideovým dedičom Waltera Künnetha – jednej z najtemnejších postáv nemeckej teológie 20. storočia.

Meno Waltera Künnetha sa dnes pevne asociuje s nacizmom. Už v roku 1921 bolo v Berlíne založené Apologetické centrum – organizácia, ktorej deklarovaným cieľom bol boj proti „sektám“ a ochrana čistoty protestantskej viery. V roku 1932 sa Künneth stal jej vodcom. No metódy, ktoré centrum používalo, boli desivo známe:

- **Zbieranie kompromitujúcich informácií a vytváranie „čiernych listín“:** Centrum metodicky zbieralo informácie o všetkých náboženských a filozofických hnutiach, ktoré nezapadali do konzervatívneho protestantského štandardu.
- **Používanie jazyka nepriateľstva v médiách:** Prostredníctvom publikácií a prednášok sa vytváral obraz nepriateľa, ktorý ohrozuje nemecký národ a duchovnosť.
- **Tlak na štátne štruktúry:** Centrum lobovalo za prijatie represívnych opatrení proti „nežiadúcim“.

S príchodom nacistov k moci sa práce Apologetického centra stali mimoriadne žiadané. Künnethova metodika odhaľovania a označovania „nepriateľov“ sa stala ideálnym nástrojom pre gestapo a ministerstvo propagandy. Jeho antisemitské diela sa premenili na teologické zdôvodnenie genocídy.

Táto línia nástupníctva – **Künneth → Haack → Aagaard → Dvorkin** – nie je náhodná. Ukazuje, že do Ruska bol importovaný nielen americký antikultizmus, ale jeho európska, historicky skompromitovaná verzia, zdokonalená nacistami. Nástroje dehumanizácie, zostavovania spisov, mediálneho prenasledovania a lobovania za represie, vyvinuté v Nemecku v 20. a 30. rokoch 20. storočia, boli starostlivo uchované a odovzdané novej generácii „bojovníkov za čistotu viery”.

Prorok vo svojej vlasti: Útek do vlasti?

31. decembra 1991 sa Alexander Dvorkin vrátil do Moskvy. Oficiálna verzia hovorí, že to bol duchovný impulz. Inšpirovaný pádom komunizmu a vedený požehnaním svojho duchovného otca Johna Meyendorffa sa vrátil, aby slúžil svojej znovuzrodenej vlasti.

Existuje však aj iná, pragmatickejšia verzia, ktorá vysvetľuje tento náhly návrat. Na začiatku 90. rokov sa v USA nad „deprogramátormi“ a ich hlavnou organizáciou Cult Awareness Network (CAN) začali zbiehať mraky. Spoločnosť bola zhrozená následkami ich činnosti. Začali sa hlasné súdne procesy. V roku 1995 bola CAN súdom uznaná za vinnú v prípade únosu a násilného „deprogramovania“ a odsúdená na mnohomiliónovú pokutu, čo viedlo k jej bankrotu. Amerika sa stala príliš nebezpečným miestom pre tých, ktorí boli zapletení do tejto špinavej vojny.

Nebol Dvorkinov návrat do Ruska strategickým ústupom, útekom pred možnými právnymi následkami?

Rusko 90. rokov bolo ideálnym prostredím pre činnosť takéhoto špecialistu. Krajina, ktorá prežila zrútenie jednej ideológie, sa nachádzala v duchovnom vákuu. Milióny ľudí, ktorí stratili známe orientačné body, sa vydali hľadať nový zmysel. Na tomto pozadí sa rozvili najrozličnejšie náboženské a ezoterické hnutia – od protestantských kazateľov po východných guru. Spoločnosť a štát neboli vôbec pripravené na taký výbuch náboženského pluralizmu.

Do týchto kalných vôd vstúpil Alexander Dvorkin. Mal americký diplom, americký pas, americké skúsenosti a čo je najdôležitejšie, priniesol hotovú koncepciu a jazyk na jej opísanie. Vysvetlil, že všetky nové hnutia sú totalitné sekty, a navrhol účinnú stratégiu: nevstupovať do teologických sporov, ale presunúť diskusiu do roviny verejnej bezpečnosti. Nehovoriť o dogmách, ale o „hrozbe“.

Prišiel ako „expert“, ako človek, „ktorý pozná nepriateľa tvárou v tvár“. A s radosťou ho prijali. Nikto mu nekládol nepríjemné otázky o jeho minulosti, o jeho väzbách s CAN, o jeho skutočných učiteľoch.

Už o niekoľko mesiacov, v lete 1992, Dvorkin začal svoju „antikultovú“ činnosť v Oddelení náboženskej výchovy a katechézy Moskovského patriarchátu. Podľa jeho slov to bola „cirkevná povinnosť“, „asanačná práca“, ktorú „niekto musí robiť“.

V skutočnosti to bol začiatok budovania impéria. Základy boli položené v Amerike, náčrty zdedené od ideológov minulého storočia. Ostávalo už len naštartovať stroj.

Mladý hipík, ktorý nenašiel svoje miesto ani v sovietskom systéme, ani v americkej slobode, konečne našiel sám seba. V novom Rusku sa zrodil „lovec“. Inkvizítor, pripravený spaľovať „kacírstvo“ rozžeraveným železom. Stal sa ideológom nenávisti. A jeho práca sa len začínala.

Kapitola 2.

Technológie zničenia

V arzenáli ľudstva neexistuje zbraň mocnejšia a zákernejšia než je slovo. Alexander Dvorkin priniesol do Ruska technológiu premeny slova na zbraň hromadného ničenia. Pochopil, že aby vyhral boj o mysle, nemusí dokazovať svoju pravdu. Stačí len presvedčiť všetkých o absolútnej neprávosti a zlovestnej povahe nepriateľa. Pozrime sa na mechanizmus, ktorý vytvoril na odhalenie, démonizáciu a nakoniec zničenie každého, kto sa odvážil veriť „inak“.

Kódex inkvizítora: Vynález „Sektológie“

Prvou salvou vo vojne Dvorkina bola jeho brožúra „Desať otázok pre neodbytného neznámeho, alebo Príručka pre tých, ktorí nechcú byť naverbovaní“. Bola to jednoduchá, agresívna a účinná zbraň. V nej Dvorkin, s využitím techník zdokonalených americkými antikultistami, učil obyčajných ľudí vidieť v každom misionárovi netradičného vierovyznania nebezpečného náborára.

V roku 1994 vyšla kniha „Sektológia. Totalitné sekty. Skúsenosti systematického výskumu“. Profesionálni religionisti s hrôzou sledovali jeho diela a poukazovali na do očí bijúcu nekompetentnosť, falšovanie faktov a ideologickú zaujatosť.

Doktor právnych vied M. N. Kuznecov tvrdil, že autor „Sektológie“, Dvorkin, je metodicky negramotný, kniha je napísaná na úrovni novinových publikácií a je úplne zbytočná z hľadiska vedeckého religionizmu, ako aj z hľadiska potrieb pravoslávnej misie.

Doktor filologických vied A. A. Pančenko vyniesol prísny verdikt, že Dvorkin podlieha súdnemu prenasledovaniu za podnecovanie rozbrojov.

Kritici však nepochopili hlavnú vec: Dvorkinovým cieľom nebol vedecký výskum, ale vytvorenie zbrane.

Sila jeho knihy spočívala v niekoľkých kľúčových inováciách:

- **Zavedenie toxického slovníka.** Dvorkin zaviedol do obehu termíny, ktoré zneli vedecky, ale v podstate boli jedovatými nálepkami:

„Totalitná sekta“. Termín „totalitná sekta“ bol jednoduchý, zrozumiteľný a mimoriadne toxický. Okamžite vyvolával asociácie s totalitnou minulosťou samotného Ruska, s GULAGOM, s potláčaním osobnosti. Nevyžadoval dôkazy ani vedeckú analýzu. Stačilo jednoducho nalepiť túto nálepku na akúkoľvek náboženskú skupinu a tá sa automaticky stala nepriateľom, hrozbou pre spoločnosť, rodinu, štát.

„Kontrola vedomia“, „zombifikácia“. Tieto pseudovedecké termíny premenili slobodnú voľbu viery na zlovestný čin, ktorý zbavuje človeka vôle, a veriaci sa mení na „zombie“, ktorého treba „zachrániť“ aj proti jeho vôli.

- **Presun diskurzu z teológie do kriminalistiky.** Namiesto zložitých teologických sporov Dvorkin navrhol hovoriť o hrozbách: pre duševné zdravie, rodiny, štát. To mu umožnilo osloviť nie teológov, ale širokú verejnosť a, čo je dôležité, bezpečnostné zložky.

Dvorkin nahradil rétoriku „kontroly vedomia“ jazykom štátnej bezpečnosti. „Sektári“ v jeho podaní už neboli len zblúdenými dušami, ale nepriateľskými agentmi, špiónmi, sabotérmi, ktorí vedú „duchovnú agresiu“ proti Rusku.

„Sektológia“ sa stala ideologickou matricou, podľa ktorej jeho stúpenci začali pretvárať realitu. Kódex inkvizítora bol napísaný. Zostávalo už len zostaviť armádu.

Budovanie impéria. Motor: RACIRS a FECRIS – Sekta na boj proti sektám

Každá mašina potrebuje motor. Pre Dvorkinove impérium sa takým motorom stala rozvetvená sieť organizácií na legitimizáciu a rozširovanie svojej činnosti.

Ruská légia: Vytvorenie RACIRS

Spočiatku v roku 1993 vznikol jeho vlajkový projekt – „Informačno-konzultačné centrum svätého mučeníka Ireneja z Lyonu“, vytvorené pod záštitou Ruskej pravoslávnej cirkvi. Veľmi rýchlo sa táto štruktúra rozrástla na celonárodnú sieť – vo februári 2006 bola založená Ruská asociácia centier pre štúdium náboženstiev a siekt (RACIRS). Za prezidenta bol samozrejme zvolený Alexander Dvorkin. Na papieri to všetko vyzeralo dôstojne: asociácia vedcov a odborníkov, ktorej úlohou bolo „poskytovať informačno-konzultačnú pomoc“ orgánom moci, médiám a spoločnosti.

Za akademickou fasádou sa však skrývala podstata, ktorú kritici neskôr nazvali „mafiánskou štruktúrou“. RACIRS nebola vedeckou asociáciou, ale rozvetvenou sieťou, akousi ideologickou špeciálnou službou.

Štruktúra a metódy. Hlavným centrom a jadrom RACIRS sa stalo „Informačno-konzultačné centrum svätého mučeníka Ireneja z Lyonu“,

Dvorkinove osobné „dedičné panstvo" v Moskve. Odtiaľ sa tiahli vlákna k desiatkam regionálnych „pobočiek". Tieto pobočky fungovali podľa jednotného vzoru:

- **Monitorovanie a donášanie:** Miestni „dvorkinovci" vykonávali sledovanie činnosti všetkých „nesprávnych" náboženských skupín vo svojom regióne. Navštevovali ich zhromaždenia, zbierali literatúru, vypočúvali bývalých stúpencov a ich urazených príbuzných. Akákoľvek fáma, akákoľvek sťažnosť, akákoľvek citácia vytrhnutá z kontextu – všetko sa započítavalo. Vytvárali sa doslova, kartotéky „kompromitujúcich materiálov".
- **„Konzultácie" pre úrady:** Zozbierané informácie tvorili základ „analytických správ" a „konzultácií", ktoré boli zasielané miestnym správam, oddeleniam školstva a bezpečnostným orgánom. Nepripravený úradník alebo policajt, ktorý dostal takýto dokument od „expertov", v ňom videl objektívnu analýzu, a nie ideologické udanie. Tak sa na oficiálnej úrovni formoval obraz nepriateľa.
- **Mediálne útoky:** Regionálni stúpenci Dvorkina sa stali hlavnými hovorcami miestnej tlače na tému „sektárstva". Poskytovali interview, písali články, vystupovali v televízii a šírili dokola tie isté frázy o „vymývaní mozgov", „zombifikácii" a „deštrukcii rodín". Vytvárala sa atmosféra morálnej paniky.
- **Provokovanie konfliktov:** Činnosť RACIRS zámerne šírila rozbroje. Stavala príbuzných proti sebe a povzbudzovala ich, aby podávali oznámenia na políciu na svojich blízkych. Akýkoľvek bežný konflikt s účasťou veriaceho premieňala na „dôkaz deštruktívnej činnosti sekty".

RACIRS sa stala zdrojom kolektívnej netolerancie. Bola to armáda, ktorá fungovala na princípe „kto nie je s nami, je sektár". Dvorkin vybudoval

štruktúru, ktorá mohla zasiahnuť každého človeka v každom kúte krajiny, označiť ho a spustiť mechanizmus prenasledovania. Ale na plnohodnotnú vojnu bolo potrebné niečo viac ako len ruská sieť. Bola potrebná medzinárodná legitimita.

Európska fasáda: Krytie FECRIS

Dvorkinove ambície siahali ďaleko za hranice Ruska. Usiloval sa o medzinárodné uznanie a dosiahol ho, keď sa stal viceprezidentom FECRIS (Európskej federácie centier pre výskum a informovanie o sektárstve). Táto organizácia bola založená v roku 1994 v Paríži a združovala „antikultové" asociácie z desiatok krajín. Jej deklarovanou misiou je ochrana ľudí pred „deštruktívnymi kultovými odchýlkami". Ruským predstaviteľom v nej sa prirodzene stalo centrum Dvorkina, a on sám v rokoch 2009 až 2021 zastával funkciu viceprezidenta tejto organizácie.

Pre nezainteresovaného pozorovateľa vyzeral FECRIS ako autoritatívna organizácia na ochranu ľudských práv, európsky ekvivalent Amnesty International, len v oblasti náboženstva. No pri bližšom preskúmaní sa tento obraz rozpadol na prach.

- **Štátne financovanie:** Vyšetrovania ukázali, že približne 90 % rozpočtu FECRIS pochádzalo priamo od vlády Francúzska. Nebola to nezávislá verejná organizácia, ale štruktúra existujúca z peňazí francúzskych daňovníkov, a preto presadzujúca určitú štátnu politiku.
- **Francúzsky model:** Práve vo Francúzsku bol vytvorený jeden z najprísnejších modelov boja proti inak zmýšľajúcim v Európe. Boli tam prijaté zákony, ktoré umožňovali rozpúšťať náboženské skupiny na základe nejasného obvinenia z „manipulácie s vedomím" (*manipulation mentale*). Práve tento model chcel

Dvorkin importovať do Ruska, čo otvorene deklaroval vo svojich vystúpeniach:

„Je potrebné zaviesť ustanovenia o „psychickom násilí“ a „manipulácii s vedomím“, ako vo Francúzsku.“

- **Pôda xenofóbie:** Pod rúškom obhajoby „obetí siekt“ FECRIS a jej členovia po celej Európe propagovali netoleranciu a xenofóbiu. Napríklad Ursula Cabertová, prominentná postava nemeckého antikultizmu, zaviedla v Hamburgu takzvaný „filter siekt“, v dôsledku ktorého ľudia podozriví z prepojení so scientológmi prišli o prácu a boli im odmietnuté úvery.

FECRIS sa pre Dvorkina stala ideálnym krytím. Členstvo a vysoká funkcia v tejto organizácii mu umožňovali prezentovať svoju činnosť nie ako úzko konfesionálnu pravoslávnu misiu, ale ako súčasť celoeurópskeho boja za ľudské práva. Vystupoval na medzinárodných konferenciách, odvolával sa na „európsku skúsenosť“ a dodával svojej lokálnej vendette globálny rozmer.

Légia temnoty: Portréty spolubojovníkov a ich metódy

Systém nenávisti nemohol existovať bez stúpencov – potreboval vykonávateľov. Ak bol Dvorkin ideológom, kto boli tí, ktorí s nadšením zdvihli vlajku „spravodlivého boja“? Oficiálna propaganda ich vykresľovala ako obetavých aktivistov, ale za týmto dobrotivým obrazom sa skrývala galéria vrahov, pedofilov, podvodníkov a osôb s ťažkými duševnými poruchami. Dvorkin so svojou rétorikou totálnej vojny sa pre nich stal magnetom. Dal im vlajku, nepriateľa a pocit absolútnej správnosti.

Medzinárodný syndikát „záchrancov“

Na legitimizáciu svojej činnosti potreboval Dvorkin medzinárodný status, ktorý získal prostredníctvom FECRIS. Ale kto boli títo zahraniční „kolegovia“?

- **Anton Hein (USA/Holandsko):** Zakladateľ webovej stránky „Apologetics Index“, ktorú Dvorkin dlho odporúčal ako autoritatívny zdroj. V USA bol Hein odsúdený za systematické sexuálne násilie na vlastnej 13-ročnej neteri a utiekol z krajiny, aby sa vyhol väzeniu. V súčasnosti sa skrýva v Amsterdame a v USA je na neho vydaný zatykač.
- **Jakub Jahl (Česko):** Český takzvaný „expert na sekty“, ktorý sa skrýval za charitu a pomoc sirotám v Tanzánii. Novinárske vyšetrovanie v roku 2025 odhalilo hrôzostrašnú realitu: Jahl si privlastňoval všetky darované peniaze, kupoval za ne drogy a luxusný život a podľa svedectiev obetí a svedkov páchal násilie na deťoch z detského centra, aj na miestnych obyvateľoch.
- **Rick Alan Ross (USA):** Jeden z priekopníkov „násilného deprogramovania“, ktorý má oficiálnu psychiatrickú diagnózu – poruchu osobnosti so sociopatickými sklonmi. Ross bol poradcom FBI počas tragédie vo Waco (1993), kde následkom útoku a požiaru na ranči náboženskej komunity zahynulo 76 členov komunity, vrátane 23 detí.

Ruské kádre: násilie ako poslanie

Model, ktorý úspešne fungoval na Západe, bol reprodukovaný aj v Rusku. „Antikultové centrá“ RACIRS sa stali magnetom pre osobnosti veľmi špecifického zamerania.

- **Valerij Prichodko (Rostov na Done):** V minulosti bol odsúdený za ubitie človeka na smrť, po prepustení z väzenia založil centrum

„deprogramovania“ a stal sa popredným „expertom na extrémizmus“ na juhu Ruska. Dvorkinova ideológia mu dala šancu opäť sa venovať násiliu, ale teraz už pod „ušľachtilou“ zámienkou. Systém nielenže prijal vraha do svojich radov, ale dal mu mandát a ideologické ospravedlnenie na pokračovanie násilia.

- **Evgenij Muchtarov (Jaroslavľ):** Tlačový tajomník a pravá ruka Dvorkina, zodpovedný za informačnú vojnu. Jeho metódy sa jasne prejavili v boji s administrátormi Wikipédie, kde fanaticky „čistil“ článok o Dvorkinovi od nepohodlných faktov, neváhal pritom používať vyhrážky a urážky voči oponentom (napríklad čo sa týka spolupráce s americkou zločineckou organizáciou CAN).

To nie sú náhodní ľudia. To je systém. Ako uvádzajú antikultoví výskumníci: *„Ak má vodca sekty kriminálne alebo zvrátené sklony, trpí psychickými poruchami, spúšťa sa mechanizmus psychologickej indukcie, akéhosi nakazenia členov sekty neresťami a psychickými patológiami zakladateľa.“* Ako keby opisoval vlastnú organizáciu.

Najohromujúcejšie je, že Dvorkinova organizácia sama ideálne zodpovedá jeho vlastnej definícii „totalitnej sekty“. Použime jeho kritériá na jeho vlastné dielo.

Prítomnosť charizmatického vodcu, ktorému sa pripisuje božská múdrosť. Alexander Dvorkin je nezameniteľnou a nespochybniteľnou autoritou vo svojom prostredí. Jeho slovo je zákonom, jeho knihy sú svätým písmom „sektológov“. Akýkoľvek pokus spochybniť jeho názor je stúpencami vnímaný ako kacírstvo a práca pre „nepriateľa“.

2. Existencia „vnútorného kruhu“ stúpencov, ktorí napodobňujú vodcu. Okolo Dvorkina sa vytvoril kruh oddaných nasledovníkov, pripravených na všetko, aby ochránili guru a jeho ideológiu. Ich štýl

správania – agresivita, urážky a fanatická oddanosť – je presnou kópiou štýlu samotného Dvorkina.

3. Skrývanie skutočných cieľov. Antikultové organizácie sa podľa svojich slov zaoberajú „výskumom“, „informovaním“ a „obhajobou spoločnosti“. V skutočnosti je ich hlavným cieľom lobovanie za represívne zákony, zničenie konkurentov (v tomto prípade akýchkoľvek alternatívnych svetonázorov) a legitimizácia násilia pod rúškom „odbornej“ činnosti.

4. Netolerancia voči kritike. Akýkoľvek vedec, obhajca ľudských práv alebo novinár, ktorý sa odváži spochybniť Dvorkinove metódy, je okamžite označený za „obhajcu sekty“, „agenta scientológov“ alebo jednoducho za „kúpeného nepriateľmi“. Dialóg je v zásade nemožný. Existuje len jedna pravda – pravda Dvorkina.

Takto Dvorkin pod záštitou boja proti „totalitným sektám“ vytvoril vlastnú, pravdepodobne najvplyvnejšiu a najnebezpečnejšiu sektu v súčasnom Rusku – sektu vyzbrojenú administratívnymi zdrojmi.

Zbraň hromadného ničenia: technológie démonizácie

Dvorkinova mašina, so svojou ideológiou a štruktúrou, začala systematickú vojnu, s využitím vycibreného súboru technológií.

1. Mediálny teror. Dvorkin sa stal jedným z najžiadanejších „expertov“ v ruskej televízii, kde recitoval súbor naučených mantier: „totalitná sekta“, „kontrola vedomia“, „deštrukcie rodín“. Jeho webová stránka iriney.ru sa zmenila na tabuľu hanby, plnú anonymných listov „poškodených“ a zjavných fejkov s cieľom vytvoriť obraz nepriateľa.

2. Právny taran. Dvorkin aktívne loboval za sprísnenie legislatívy.

Nielenže využíval existujúce zákony, ale aktívne ovplyvňoval ich tvorbu a uplatňovanie, čím premenil ruskú legislatívu na mínové pole pre disidentov.

Po prijatí nového zákona „O slobode svedomia a náboženských združeniach“ v roku 1997, ktorý rozdelil všetky organizácie na „tradičné“ a „netradičné“, získal Dvorkin mocný nástroj na diskrimináciu. Skutočným darom pre neho však bol zákon z roku 2002 „O boji proti extrémistickej činnosti“.

Tento zákon s jeho extrémne nejasnými formuláciami umožňoval vyhlásiť za „extrémizmus“ prakticky čokoľvek: tvrdenie o nadradenosti svojho náboženstva, kritiku úradníka, šírenie „vedome nepravdivých informácií“. Práve Dvorkinova „sektológia“ sa stala neoficiálnym komentárom k tomuto zákonu, návodom na jeho uplatňovanie proti náboženským menšinám.

Otvorene obdivoval francúzsku legislatívu a sníval o jej zavedení v Rusku. Vo svojich vystúpeniach opakovane hlásal, že je potrebné zaviesť články o „psychologickom násilí“ a „manipulácii s vedomím“, ako je to vo Francúzsku.

Na prvý pohľad to znie ako starostlivosť o ľudí. V skutočnosti je to návrh na legalizáciu absolútneho svojvoľného konania. Pojmy „psychologické násilie“ a „manipulácia svedomia“ nie je možné právne definovať. Akékoľvek presvedčenie, akékoľvek kázanie, akákoľvek vzdelávacia činnosť môžu byť označené za „manipuláciu“. Prijatie takýchto zákonov by znamenalo koniec slobody svedomia a slobody slova. To by sa štát zmenil na „políciu myšlienok“ a udavač-„expert“ na najvyššieho sudcu.

Vyvrcholením tohto procesu bolo v roku 2009 vymenovanie Dvorkina za predsedu Expertnej rady pre vykonávanie štátnej religionistickej expertízy pri Ministerstve spravodlivosti RF. Tento krok, ktorý vyvolal „šok medzi odborníkmi“, ako písali religionisti, sa stal bodom, z ktorého už nebolo

návratu. Človek bez príslušného svetského vzdelania v oblasti religionistiky, ktorého metodológiu vedecká komunita kritizovala ako pseudovedeckú, dostal do rúk najsilnejší štátny pákový mechanizmus. Jeho osobná ideológia sa stala oficiálnym nástrojom štátu.

Teraz už „názor“ Dvorkina nebol len názorom. Stal sa „znaleckým posudkom“, na základe ktorého ministerstvo spravodlivosti mohlo odmietnuť registráciu, iniciovať kontrolu alebo likvidáciu akejkoľvek náboženskej organizácie. Členovia RACIRS a osobne Dvorkin získali monopol na pravdu v poslednej inštancii.

Táto nová moc jemu a jeho sieti umožnila priamo ovplyvňovať legislatívu a prax uplatňovania práva.

- **Zákon „O extrémistickej činnosti“ (2002):** Tento zákon sa stal hlavným nástrojom na potláčanie nepohodlných osôb. Bol však len prázdnou formou, ktorú bolo potrebné naplniť obsahom. Boli to práve „experti“ ako Dvorkin, ktorí rozhodovali, čie texty a kázne sú „extrémistické“. Ich lingvistické a religionistické expertízy, často založené na manipuláciách a predpojatých interpretáciách, tvorili základ odsudzujúcich rozsudkov.
- **„Zákon Jarovej“ (2016):** Tento balík protiteroristických noviel výrazne sprísnil legislatívu týkajúcu sa „misionárskej činnosti“. Teraz sa akékoľvek kázanie mimo náboženských budov alebo bez špeciálnych povolení stalo nezákonným. Toto bol priamy úder na všetky vierovyznania, ktoré boli pre Rusko netradičné. Dvorkin a jeho stúpenci boli hlavnými lobistami a ideologickými zástancami týchto opatrení.
- **Uznanie organizácií za extrémistické:** Práve na podnet expertnej rady pri Ministerstve spravodlivosti a na základe expertíz

vypracovaných štruktúrami pridruženými k RACIRS boli v Rusku zakázané desiatky organizácií. Najznámejším príkladom sú Svedkovia Jehovovi, mierová pacifistická organizácia, ktorú Dvorkinova mašinéria v očiach štátu premenila na nebezpečných extrémistov.

Konvejer zničenia: Od nálepky po väzenie

Ako presne fungoval tento systém v praxi? Proces zničenia akejkoľvek nepohodlnej skupiny bol automatizovaný a prebiehal v niekoľkých jasne premyslených fázach.

Fáza 1: Označenie. Všetko začalo nálepkou. Dvorkin alebo jeho centrum vyhlásili tú či onú organizáciu za „totalitnú sektu“ alebo „deštruktívny kult“. Dôvod mohol byť akýkoľvek: sťažnosť urazeného bývalého stúpenca, objednávka od konkurentov alebo jednoducho skutočnosť, že skupina sa stala príliš viditeľnou.

Fáza 2: Mediálny útok. Ďalej na scénu vstúpili médiá, prostredníctvom siete lojálnych novinárov, vlastných webových stránok a verejných prednášok Dvorkin začína masívnu informačnú kampaň. Verejná mienka je napĺňaná strachom. Webové stránky jeho centier sa menia na tabule hanby, kde sa miešajú skutočné tragédie, fámy a otvorené lži. Každý zločin, ktorý spáchal človek, ktorý kedysi navštevoval hodiny jogy alebo čítal ezoterickú knihu, bol prezentovaný ako priamy dôsledok činnosti „sekty“. Cieľom bolo vytvoriť atmosféru morálnej paniky, v ktorej by akékoľvek násilie proti „sektárom“ vyzeralo oprávnené.

Fáza 3: Pseudoodborné posudky. Toto je kľúčová fáza, ktorá mení klamstvá na štátny dokument. Keď bezpečnostné zložky potrebovali právny základ na začatie represií, obrátili sa na „religionistickú expertízu“. A kam sa obrátili? Na Expertnú radu pre vykonávanie štátnej religionistickej

expertízy pri Ministerstve spravodlivosti RF. A kto stál na čele tejto rady od roku 2009? Alexander Dvorkin.

Človek, ktorý sám rozpútal prenasledovanie, teraz vystupoval v úlohe „nezaujatého“ štátneho experta, aby potvrdil svoje vlastné obvinenia. Jeho závery, napísané pseudovedeckým jazykom nenávisti, sa stávali základom trestných konaní. Ideológia sa stala rozsudkom.

Fáza 4: Silové potlačenie. Po získaní „expertízy“ začalo FSB a polícia konať. Prehliadky, výsluchy, zabavovanie literatúry, zatýkania. Proti mierumilovným veriacim, ktorí legálne zaregistrovali svoje organizácie, boli použité zákony určené na boj proti teroristom a násilným extrémistom.

Fáza 5: Súdna likvidácia. Na súde prokurátor prečítal obvinenie založené na expertíze Dvorkina. Sudca, ktorý nemal špeciálne znalosti v oblasti religionistiky a bol pod tlakom verejnej mienky vytvorenej médiami, vyniesol obvinenie. Organizácia bola zakázaná ako „extrémistická“ a jej stúpenci boli poslaní do väzenia.

Schéma **„Dvorkin (onálepkovanie) → Médiá (panika) → Dvorkin (expertíza) → Bezpečnostné zložky (represie) → Súd (rozsudok)“** fungovala bezchybne. Bol to nemilosrdný proces, ktorý právo na slobodu svedomia zaručené ústavou zmenil na prach.

Kapitola 3.

Galéria zničených osudov

Sociálna smrť: Prípad „sektára v sutane“ Anatolija Garmajeva

Existuje vražda guľkou a existuje vražda povesťou. Druhá je pomalšia, ale často bolestivejšia. Oběť ešte dýcha, chodí po zemi, ale pre spoločnosť je už mŕtva. Práve takúto „sociálnu popravu“ prežil pravoslávny pedagóg a misionár Anatolij Garmajev.

Garmajev nestaval mnohotisícové bratstvá. Jeho „zbraňou“ a „zločinom“ bola podľa antikultovej siete myšlienka. Bol to človek neštandardný, nepohodlný pre systém, zvyknutý na jednoduché a jednoznačné odpovede.

Pochádzal z buriatskej rodiny a nasal do seba kultúru Východu, čo dodávalo jeho mysleniu osobitnú hĺbku a paradoxnosť. Podľa niektorých informácií prešiel v mladosti vážnym nadšením pre budhizmus, a táto skúsenosť nebola márna. Naučil sa citlivo vnímať a analyzovať stav ľudského vedomia, čo z neho neskôr urobilo jedinečného pastiera a psychológa. V očiach jeho budúcich prenasledovateľov sa to stalo ďalšou „priťažujúcou okolnosťou“, ktorá pridala jeho imidžu pikantnú „podozrivosť“. Keď prišiel k pravoslávnej cirkvi, priniesol so sebou bystrosť mysle a hĺbku hľadania, ktoré neboli vlastné mnohým jeho spolubratom.

Predstavte si koniec 90. rokov. Ruiny sovietskeho vzdelávacieho systému, opustené, nikomu nepotrebné deti, „deti ulíc“, pre ktoré bola cesta buď do väzenia, alebo do hrobu. A uprostred tohto chaosu sa objavuje človek – kňaz, ale nie z tých, ktorí sa skrývajú v tichu chrámu. Anatolij Garmajev zakladá v dedine Avdotino neďaleko Moskvy pravoslávnu komunitu Archa. Bola to skutočná záchranná sieť. Otec Anatolij zhromažďoval problémových tínedžerov, bývalých narkomanov, deti z nefunkčných rodín a dal im to, čo nikdy nemali: domov, zmysel, prácu a vieru.

Jeden z jeho bývalých zverencov, Sergej, spomínal, ako prišiel k otcovi Anatolijovi s tromi záznamami za drobné priestupky, vo vrecku mal nôž a v hlave jedinú myšlienku: kde zohnať dávku. Neprednášal mu kázne. Proste

mu dal do ruky sekeru, ukázal mu, ako rúbať drevo, a posadil ho za jeden stôl so všetkými ostatnými. Po prvýkrát v živote sa na Sergeja nepozerali ako na odpad, ale ako na človeka. Otec Anatolij ho vytrhol z toho sveta.

Archa sa stala jedinečným, úspešným projektom. Písali o nej, uvádzali ju ako príklad. Ale úspech v Rusku je nebezpečná vec, najmä ak robíte niečo netradičné. Príliš živá, príliš aktívna, príliš *odlišná* komunita od farárskej rutiny sa stala terčom. Čoskoro sa v cirkevných kruhoch aj v kruhoch blízkych cirkvi začalo šepkať: „Niečo tam nie je v poriadku... príliš veľa slobody... príliš silný vplyv vodcu“.

Jeho knihy a prednášky v deväťdesiatych a dvetisícich rokoch boli pre mnohých skutočným objavom. Kým z väčšiny kazateľníc zneli buď suché kázne, alebo nahnevané odhalenia súčasného sveta, otec Anatolij hovoril s ľuďmi ich jazykom. Nebál sa používať údaje modernej psychológie a integrovať ich do pravoslávneho svetonázoru. Jeho kniha „Etapy morálneho vývoja dieťaťa“ sa stala príručkou pre tisíce pravoslávnych rodičov. Neponúkal hotové recepty, učil myslieť. Napríklad vysvetľoval, že detská krádež nie je proste len hriech, ale často je volaním o pomoc, príznak nedostatku rodičovskej pozornosti. Otec Anatolij učil rodičov netrestať, ale rozumieť a liečiť.

Často opakoval, že ľudská duša nie je len čierna skrinka, do ktorej stačí „vložiť“ správne dogmy. Je to najzložitejší a najjemnejší nástroj, ktorý sa môže rozladiť. Úlohou pastiera je byť nielen sudcom, ale aj ladičom, lekárom: psychológia poskytuje jazyk na opis týchto porúch a Evanjelium spôsob ich uzdravenia.

Pre tisíce ľudí boli jeho slová ako dúšok čerstvého vzduchu. Pomáhal im budovať zdravé vzťahy v rodinách, nájsť spoločnú reč s dospievajúcimi deťmi, liečiť duševné rany. Bol pastierom-liečiteľom. Ale práve to z neho

urobilo terč. V systéme, kde duša človeka je považovaná za výlučnú kompetenciu kňaza (a to v jej najkonzervatívnejšom výklade), akákoľvek zmienka o psychológii už vzbudzovala podozrenie. A „psychotechniky“ – toto slovo z Dvorkinovej slovnej zásoby – znelo takmer ako nadávka.

Stroj Dvorkina, pre ktorého je každý neštandardný duchovný vodca potenciálnym sektárom, sa pustil do práce. Anatolij Garmajev, pravoslávny kňaz, bol verejne vyhlásený za „sektára v sutane“, tvorcu „pseudopravoslávneho deštruktívneho kultu“.

Útok prebiehal podľa všetkých pravidiel čierneho PR. Stigmatizácia prostredníctvom terminológie. Hlavným obvinením bolo používanie „psychotechník“. Toto strašidelné slovo okamžite premenilo akúkoľvek psychologickú metódu, akékoľvek cvičenie na sebapoznanie na „nebezpečnú manipuláciu s vedomím“. Dialóg s vlastným vnútorným svetom, ktorý navrhoval Garmajev, bol prezentovaný ako technológia verbovania „deštruktívneho kultu“. Informačná kampaň. Webová stránka centra Ireneja z Lyonu, Dvorkinovej bašty, sa stala odrazovým mostíkom pre útok. Rozanalyzujme jeden z typických „odhaľujúcich“ článkov. Začína uznaním talentu Garmajeva (demagogický trik „áno, ale...“). „Bezpochyby je otec Anatolij nadaný kazateľ,“ píše autor, „ale za jeho popularitou sa skrýva nebezpečná zámienka.“ Ďalej autor berie Garmajevovu myšlienku o dôležitosti prechodu „etapami detstva“ a obráti ju: „Garmajev navrhuje dospelým ľuďom umelo „upadať do detstva“ pomocou pochybných psychotechník, čo vedie k infantilizácii osobnosti a robí ju zraniteľnou voči manipuláciám“. Myšlienka porozumenia dieťaťu sa mení na obvinenie z uvádzania do tranzu. Nebola to vedecká polemika. Bola to cielená kampaň na dehumanizáciu. Tlak prostredníctvom inštitútu. Dvorkin a jeho štruktúra sa neobmedzili len na články, ale využili aj svoje administratívne zdroje. Do diecézy, kde pôsobil Garmajev, do vedeckých inštitúcií, kde mohol

vystupovať, do vydavateľstiev, kde tlačili jeho knihy, začali prúdiť listy a udania. „List podpísaný profesorom Dvorkinom, expertom Ministerstva spravodlivosti, ležal na stole rektora univerzity," spomína jeden z organizátorov prednášok Garmajeva. „O dva dni mi zavolali z rektorátu a oznámili mi, že plánovaná prednáška otca Anatolija sa ruší „z technických dôvodov". Tak to bolo niekoľkokrát. Vytvorili okolo neho vákuum.

Mechanizmus šikany bol spustený s precíznou presnosťou:

- **Pseudoexpertíza:** Garmajevove metódy – pracovná terapia, spoločný život v komunite, hlboký osobný kontakt s chovancami – boli v „odborných" záveroch Dvorkinových stúpencov prezentované ako „manipulácia s vedomím", „kontrola správania" a „rozchod s rodinou". Úspešná rehabilitácia narkomanov bola označená za „psychologické násilie".
- **Mediálna kampaň:** V médiách sa objavil príval článkov, v ktorých bola Archa vykresľovaná ako desivé miesto a jej zakladateľ ako nebezpečný guru, ktorý láka do svojich sietí dôverčivých mladých ľudí.
- **Tlak na hierarchiu:** Opierajúc sa o informačný šum, ktorý sám vytvoril, Dvorkin a jeho stúpenci dosiahli reakciu cirkevného vedenia. Byrokrati z pravoslávnej cirkvi, vystrašení obvineniami z „podporovania sektára", uprednostnili obetovať nepohodlného misionára.

Po verejných obvineniach voči Garmajevovi jeho blízki spomínali na jeho prežívanie toho, čo sa stalo. Situáciu vnímal ako skreslenie podstaty svojej práce: pedagogické metódy boli označené za manipuláciu, práca žiakov za vykorisťovanie a pravoslávny prístup za kacírstvo.

Podľa svedectiev známych mu najväčšiu bolesť spôsobili nie osobné obvinenia, ale následky pre výchovnú prácu: poškodenie reputácie mohlo znemožniť pomoc tínedžerom z nefunkčných rodín, ktorých sa snažil udržať mimo ulice.

Anatolij Garmajev sa neobmedzil na mlčanie v reakcii na obvinenia. Uvedomil si, že sa nestretol len s kritikou, ale so systémovým javom, ktorý v pravoslávnom prostredí dostal názov „dvorkinizmus“.

Kritici Dvorkinových metód ich charakterizovali ako ideologický prístup založený na hľadaní nepriateľov a stigmatizácii. Hlavné výhrady sa zhrnuli do nasledovného: namiesto teologických alebo vedeckých argumentov sa používali nálepky a strašidelná terminológia („sekta“, „kontrola vedomia“, „psychotechniky“), cieľom nebola polemika, ale potláčanie iného zmýšľania prostredníctvom verejného hanobenia a administratívneho tlaku.

Otec Anatolij navrhol jasnú stratégiu odporu: študovať nepriateľa, nemlčať a brániť sa právne. On a jeho stúpenci sa skutočne zúčastnili súdnych procesov.

Na strane Dvorkina stál silný administratívny a cirkevný zdroj, status „profesora“ a „odborníka“. Súdy väčšinou zamietali žaloby Súdy väčšinou odmietali žaloby, odvolávajúc sa na „hodnotiace výroky“ zo strany žalovaného. No tento boj nebol márny. Donútil Dvorkinovu mašinériu zaplatiť za svoje ohováranie a odhalil pseudovedeckosť jej metód.

Konflikt s antikultovými štruktúrami sa stal ťažkou skúškou posledných rokov života Garmajeva. Verejné obvinenia zo „sektárstva“, zverejňovanie kritických materiálov na webovej stránke Centra Ireneja z Lyonu, televízne reportáže – to všetko vytvorilo okolo jeho mena atmosféru podozrenia a nedôvery.

Otec Anatolij však pokračoval v boji: slúžil ako farár v chráme vo Volgograde, vydával knihy (sedem za posledné štyri roky), nahrával kázne, viedol komunitu Radosť. No jeho reputácii bola zasadená rana. Rozsah jeho vplyvu sa zmenšil, výchovné projekty, do ktorých vkladal nádeje, sa ocitli v ohrození. Mnohí, ktorí by mohli získať pomoc, sa o jeho práci nikdy nedozvedeli – strach z nálepky „sekta“ bol silnejší.

V posledných rokoch sa jeho zdravotný stav čoraz viac zhoršoval. 17. marca 2021, vo veku 72 rokov, Anatolij Garmajev náhle zomrel na srdcovo-cievne ochorenie.

„Posledné roky boli pre neho veľmi ťažké,“ spomína jeho blízky priateľ. „Bol človekom činu, človekom slova. A zavreli ho medzi štyri steny. Snažil sa písať, ale vydavateľstvá sa báli jeho diela tlačiť. Zdravie mu začalo postupne zlyhávať. Nebola to fyzická bolesť. Bola to bolesť z nemožnosti robiť to, na čo bol stvorený. Jednoducho ho vyškrtli zo života.“

Človek, ktorý zachránil desiatky duší, sa sám stal vyhnancom, zradeným tým istým systémom, ktorému slúžil. Nezomrel hneď. Zomrel pomaly, od clivoty a uvedomenia si, že jeho dobré meno je navždy pošliapané. Jeho fyzická smrť o niekoľko rokov neskôr bola už len formalitou. Spoločensky ho zabili oveľa skôr – v ten deň, keď mu dali nálepku „sektár“.

Prípad Georgija Kočetkova: Inkvizícia proti „svojim“

Ak príbeh Anatolija Garmajeva bol tragédiou lovu na „Inakosť“, osud kňaza Georgija Kočetkova je mrazivou kronikou toho, ako systém pohlcuje „svojich“. Je to príbeh o občianskej vojne vnútri jednej viery, kde živé, dýchajúce, pravdu hľadajúce kresťanstvo bolo vyhlásené za kacírstvo tými, ktorí boli zvyknutí na mŕtvy formalizmus, kontrolu a moc. Je to inkvizícia,

ktorá nebola rozpútaná proti cudzincovi, ale proti bratovi, ktorého hriechom bolo len to, že bral Evanjelium príliš vážne.

1. Živá komunita

Predstavte si starý moskovský chrám, nedávno zachránený pred zrúcaním, ktorý ešte stále vonia čerstvou omietkou a ešte úplne nevyschnutou farbou. Je plný ľudí, ale nie je to ten pestrý, roztržitý dav, ktorý prichádza „zapáliť sviečku“. Je to zhromaždenie, kde sú ľudia zjednotení v jednom spoločnom úsilí. Prebieha božská liturgia. Ale tu nie je počuť zvyčajné, upokojujúce mumlanie v polozrozumiteľnom jazyku. Každé slovo Evanjelia, každá modlitba znie v živom, modernom ruskom jazyku. A z toho sa rodí zázrak: staroveké texty už nie sú len rituálnym pozadím, ale menia sa na udalosť, ktorá sa odohráva tu a teraz.

„V pokoji sa pomodlíme k Pánovi...“ – a toto nie je fráza, ale skutočná výzva k modlitbe za pokoj, ktorý rezonuje v srdci každého. *„Verím v jedného Boha Otca...“* – toto nie je povrchné čítanie, ale spoločné, zmysluplné, silné vyznanie, kde sa každý hlas zlieva do chóru, potvrdzujúceho svoju vieru zoči-voči bezbožnej dobe.

Ľudia v chráme nestoja ako sochy. Oni sa modlia. Ich tváre sú chápavé. Vedia, *čo* sa deje, *na čom* sa podieľajú. Nie je to mágia, ale tajomstvo. Nie je to obrad, ale stretnutie.

A teraz sa presuňme z chrámu do bežného moskovského bytu. Za stolom, zaplneným šálkami s čajom a jednoduchými sušienkami, sedí desať ľudí – profesor a študent, lekár a umelec, mladá matka a sivovlasý starček. Toto je „rodina“ – jedna z malých skupín Bratstva premenenia. Práve spoločne prečítali úryvok z Evanjelia a teraz prebieha diskusia. Nie je tu žiaden

mentorujúci tón ani naučené odpovede z katechizmu. Je tu živá, niekedy ostrá, ale vždy úctivá konverzácia.

„Myslím si, že slová Krista o tom, že „Božie kráľovstvo je vo vás“, znamenajú, že ho netreba hľadať niekde vonku, v okázalých obradoch...“ „Ale ja nesúhlasím. A čo potom cirkev? Nie je ona začiatkom Kráľovstva tu, na zemi?” „Ale aká by mala byť táto cirkev? Taká, ktorá exkomunikuje za „nesprávne“ myšlienky, alebo taká, ktorá je schopná prijať každého hľadajúceho?”

To je „kočetkovčina“ vo svojej podstate. Nie sekta ani tajné spoločenstvo, ale zúfalý pokus vrátiť do cirkevného života to, čo sa stratilo počas storočí formalizmu a strachu: zmysluplnú vieru, živú komunitu, bratskú lásku a intelektuálnu čestnosť.

Toto bola viera s otvorenými očami. Viera, ktorá sa nebojí klásť otázky a hľadať na ne odpovede. Viera, ktorá od človeka nevyžaduje slepú poslušnosť, ale úplné sebaodovzdanie – mysle, srdca a vôle. A práve tento život, táto energia, táto sloboda sa stali hlavnou hrozbou pre tých, ktorí v Cirkvi nevideli Telo Kristovo, ale prísnu hierarchickú štruktúru založenú na strachu, kontrole a bezvýhradnej poslušnosti. Systém netoleruje život, on v tomto živom organizme uvidel rakovinový nádor a rozhodol sa ho vyrezať rozžeraveným železom.

2. Cesta kňaza: Staviteľ bratstva

Aby sme pochopili, prečo sa otec Georgij Kočetkov stal tŕňom v oku systému, musíme pochopiť, kým bol. On nebol ani marginálom, ani samoukom-disidentom. Bol telom a dušou moskovskej inteligencie, človekom s hlbokou akademickou kultúrou, ktorého cesta k viere nebola

výsledkom emocionálneho impulzu, ale dlhého a bolestného intelektuálneho hľadania.

Narodil sa v roku 1950 v Moskve a podobne ako mnohí jeho rovesníci vyrastal v ateistickom prostredí. V polovici 60. rokov, v dobe „oteplenia“, keď vzduch bol opojne naplnený slobodou a hľadaním zmyslu, prijal pravoslávnu vieru. Po absolvovaní prestížneho Inštitútu národného hospodárstva G. V. Plechanova a postgraduálneho štúdia na Inštitúte ekonómie sa zdalo, že je predurčený na úspešnú vedeckú kariéru. Ale on si vybral inú cestu. Od začiatku 70. rokov, riskujúc všetko, začal tajnú misijnú a katechetickej činnosť. V zatuchnutej atmosfére brežnevovskej stagnácie zhromažďoval okolo seba ľudí túžiacich po pravde a zjavoval im Krista.

Nebolo to ako bežná farnosť. Sem, do polosuterénnych priestorov, do tajných bytov, prichádzala hľadajúca inteligencia: fyzici a filológovia, umelci a lekári. Jeho hlavnou činnosťou sa stala katechéza – to, čo v oficiálnej cirkvi bolo takmer úplne stratené. Vytvoril dlhoročný, premyslený systém prípravy ľudí na krst a vstup do cirkevného života. Bola to skutočná duchovná univerzita. Ľudia mesiace, ba dokonca roky študovali Sväté písmo, históriu Cirkvi, základy dogmatiky. Viera prestala byť slepá, stala sa vedomou. „Chceme, aby človek vedel, v čo a v koho verí, – hovoril otec Georgij v jednej zo svojich prednášok. – Krst nie je magický obrad, ktorý zaručuje spásu. Je to vstup do zmluvy s Bohom, je to prevzatie zodpovednosti za svoj život a za život cirkvi. Ako je možné vstúpiť do zmluvy bez toho, aby ste poznali jej podmienky?“

Bolo to pravoslávie s ľudskou tvárou – otvorené, živé, hľadajúce, komunitné. Príliš jasné. Príliš slobodné.

Táto činnosť nemohla zostať nepovšimnutá. V roku 1980 nastúpil na Leningradskú duchovnú akadémiu, kde sa snažil legalizovať svoje slúženie.

V roku 1983, pred posledným ročníkom, ho vylúčili. Dôvodom bolo udanie „splnomocnenca pre náboženské záležitosti“. Dôvodom bola príliš živá misia, príliš odvážne rozhovory, príliš nezávislý rozum. Debata s baptistami, kde brilantne obhajoval pravoslávie, bola poslednou kvapkou. Kňazská vysviacka naplánovaná na Veľkú noc bola zrušená.

Bol to prvý úder, prvé označenie za „nedôveryhodného“. Ale on sa nezlomil. V roku 1988, na úsvite perestrojky, neoficiálne založil Svätý Filaretovský pravoslávno-kresťanský inštitút (SFI) – prvú neštátnu teologickú vysokú školu v krajine, otvorenú ešte v sovietskom období. V roku 1989 ho konečne vysvätili za kňaza.

Jeho energia sa zdala byť nevyčerpateľná. On nielen kázal a učil. On budoval.

- **Budoval bratstvo.** Rozptýlené undergroundové krúžky 70. a 80. rokov spojil do mocného hnutia – Spoločenstvo malých pravoslávnych bratstiev. Je to jedinečná štruktúra, ktorá oživuje princípy ranokresťanskej komunity, kde sa viera neprežíva osamote, ale v bratskom spoločenstve.
- **Stavia chrámy.** Na začiatku 90. rokov, keď sa cirkvám vracali ruiny, sa jeho komunita pustila do nemysliteľného. Obnovili Sretenský chrám (Vladimírsky chrám) na ulici Veľkej Lubjanky v samom centre Moskvy a potom chrám Nanebovzatia Panny Márie v Pechatnikách. Tieto chrámy sa stávajú miestami, ktoré priťahujú tisíce ľudí..
- **Stavia myšlienku.** Vytvára jedinečný systém hlbokej, dlhoročnej katechézy, ktorá pripravuje ľudí na vedomé vstupovanie do cirkvi. Iniciuje kolosálnu prácu na preklade bohoslužobných textov do moderného ruského jazyka, aby boli zrozumiteľné pre každého.

Otec Georgij Kočetkov bol tvorcom. Budoval živú cirkev. A práve táto stavba bola ideológmi nenávisti vnímaná ako podkopávanie základov ich vlastnej moci.

3. „Súčasná inkvizícia“: Začiatok útoku

Útok na otca Georgija a jeho bratstvo nezačal hneď. Vyrastal postupne, ako rástla a silnela jeho komunita. Ideológovia nenávisti na čele s Alexandrom Dvorkinom videli v tomto živom pohybe ohrozenie svojho monopolného práva určovať, čo je „správne“ pravoslávie. K Dvorkinovi sa rýchlo pridali aj iné prominentné osobnosti konzervatívneho krídla cirkvy – archimandrita (dnes metropolita) Tichon (Ševkunov), protojerej Dimitrij Smirnov, mediálny hovorca v podobe rozhlasovej stanice „Radonež“.

Bol vytvorený silný ideologický front a do boja bol zapojený celý arzenál antikultových techník.

Krok prvý: Nalepenie nálepky. Bratstvo bolo vyhlásené za „guruistickú sektu”. Samotný otec Georgij bol autoritatívnym „guru“, ktorý od svojich stúpencov vyžadoval bezvýhradnú poslušnosť. To bol prvý a hlavný úder. Termín „sekta“ okamžite vyradil Kočetkova z normálnej cirkevnej diskusie a zaradil ho do kategórie nepriateľov, s ktorými sa nediskutuje, ale bojuje.

Krok druhý: Vytvorenie „dôkazovej základne“. Dvorkin a jeho stúpenci začali metodicky konštruovať obraz nepriateľa. Každá zvláštnosť života bratstva bola obrátená naruby a prezentovaná ako znak sektárstva. Vo svojich článkoch a vystúpeniach sa Dvorkin nezaťažoval analýzou Kočetkovho teologického učenia. S použitím metódy zámeny vytváral ohavnú karikatúru.

Téza učenia otca Georgija: „Vedomé členstvo v cirkvách prostredníctvom hlbokej prípravy (katechizácie)“.

Manipulatívna interpretácia Dvorkina: „Rozdelenie Cirkvi na „plnoprávnych“ členov (elitu) a „neplnoprávnych“ (hlupákov, dobytok)“.

Téza učenia otca Georgija: „Úzky spoločenský život v malých skupinách („rodinách“) pre vzájomnú podporu“

Manipulatívna interpretácia Dvorkina: „Deštrukcie tradičných rodín, zavedenie totálnej kontroly nad životom stúpencov“.

Téza učenia otca Georgija: „Intelektuálny, moderný jazyk kázania, dialóg s kultúrou a vedou“.

Manipulatívna interpretácia Dvorkina: „Gnosticizmus, elitárstvo, pyšné vyvyšovanie sa nad ‚jednoduchý ľud‘“.

Tretí krok: Falšovanie učenia. Najstrašnejšou zbraňou sa stalo priame ohováranie, zahalené do teologickej formy. Dvorkin sformuloval hlavné obvinenie – „ekleziologická heréza“. Tvrdil, že Kočetkov delí Cirkev na dva druhy: „plnoprávnych“ členov (svojich, „zasvätených“) a „neplnoprávnych“, „dobytok“ (všetkých ostatných). Bola to ohavná karikatúra myšlienky vedomého a zodpovedného členstva v Cirkvi. Kočetkovova myšlienka o zodpovednosti sa v jeho pokrivenom zrkadle premenila na obvinenie z vytvorenia nafúkanej kasty.

A ďalej to bolo ešte horšie. Začali sa objavovať udania a z kontextu vytrhnuté citáty. Kočetkovovi začali pripisovať najnepredstaviteľnejšie dogmatické bludy. Od jednej prednášky v k druhej, od jedného článku do druhého putovali obvinenia, že: popiera nesmrteľnosť duše tým, že učí o jej „smrteľnosti”; neverí v anjelov a démonov, považuje ich len za „symboly”; pochybuje o večnom panenstve Panny Márie.

Tieto obvinenia nebolo potrebné dokazovať. Stačilo ich mnohokrát a sebavedome opakovať, odvolávajúc sa na svoj status „odborníka“. Lož,

opakovaná stokrát, sa začala vnímať ako pravda a vytvárala okolo Kočetkova a jeho bratstva toxický oblak podozrení.

Hrotom útoku sa stala činnosť samotného Alexandra Dvorkina. Jeho článok „Metódy kontrolovania vedomia v komunite kňaza Georgija Kočetkova“ je klasickým príkladom antikultovej demagógie. Je to majstrovské dielo orwellovskej inverzie, kde zdravé procesy sú opísané v termínoch patológie.

Analýza Dvorkinovej metódy:

Prvok komunitného života	**Výklad Dvorkina (patologizácia)**
Hlboká katechizácia (vyhlásenie)	Dobre nastavený stroj, ktorý pohlcuje, spracováva a podriaďuje človeka. „Vymývanie mozgov”
Malé skupiny („rodiny“)	Systém totálnej kontroly, kde katechét-dohliadač sleduje každý krok.

Pravidelné stretnutia a všeobecné pravidlá	„Kontrola správania“, „potláčanie individuality“, vytváranie závislosti od skupiny.
Autorita kňaza a katechétov	„Guruizmus“, „kult osobnosti“, požiadavka bezvýhradnej poslušnosti, potlačenie kritiky.
Spoločné duchovné naladenie, radosť viery	„Bombardovanie láskou“ – falošná eufória používaná na verbovanie.

Dvorkin a ním založené Informačno-konzultačné centrum sv. Ireneja z Lyonu sa neobmedzovalo analýzou „metód“. Ono udrelo priamo do srdca – do teológie otca Georgija. Vytrhávaním fráz z jeho katechizmu „Choďte a naučte všetky národy“, ho obvinili z najťažších dogmatických zločinov: že údajne neuznáva Krista ako toho, ktorý je „jednej podstaty s Otcom“ a Svätého Ducha ako Pána. Pre každého pravoslávneho človeka je toto

obvinenie rovnaké ako obvinenie z arianizmu – starovekej herézy odsúdenej Prvým všeobecným koncilom.

To už nebola kritika. To bola anaféma. Bol to pokus vytlačiť otca Georgija a tisíce jeho stúpencov za hranice pravoslávnej cirkvi, vyhlásiť ich za heretikov, ktorí nemajú nič spoločné s cirkvou. Inkvizícia pracovala na plný výkon. Ohniská ešte nehoreli, ale ohniská reputácie už boli zapálené.

4. Bitka za komunitu: Od chrámov k duši

Od začiatku 90. rokov sa vojna z teoretickej roviny presunula do praktickej. Viedla sa za všetko: za chrámy, za reputáciu, za duše ľudí.

Prvým bojiskom sa stali chrámy, ktoré obnovila komunita. Keď si Bratstvo premenenia najímalo Vladimírsky chrám Sretenského kláštora, začala sa kampaň na ich vytlačenie. Do hry vstúpil čierny PR. Práve vtedy vznikla jedna z najšpinavších ohováračských historiek – o incidente s kňazom Michailom Dubovickým. V roku 1997 kritici obvinili otca Georgija a jeho komunitu, že údajne tohto kňaza „prenasledovali, zbili a násilím hospitalizovali v psychiatrickej liečebni“. Táto história, ktorá bola mnohokrát vyvrátená, sa napriek tomu sa stala jedným z hlavných „dôkazov“ „sektárskej krutosti“ Kočetkovcov a dodnes sa šíri v antikultových zdrojoch. Keď bol kláštor odovzdaný novej mníšskej komunite pod vedením archimandrita Tichona (Ševkunova), jedného z hlavných oponentov Kočetkova, konflikt dosiahol vrchol. „Kočetkovci“ boli vykresľovaní ako útočníci, ktorí sa nechcú vzdať svätyne.

Najbolestivejšia vojna však nebola vedená o múry, ale o duše. Technológia „honu na čarodejnice“ bola spustená v celej krajine. Jej následky boli ničivé.

- **Tlak na stúpencov:** Jasným príkladom bol incident v Nižnevartovsku v roku 2012. Tam miestny kňaz, vystrašený prednáškami Dvorkina, jednoducho prestal pripúšťať k svätému prijímaniu veriacich jedného z chrámov spojených s Bratstvom premenenia. Bez akéhokoľvek kanonického dôvodu, bez cirkevného súdu, len na základe ohovárania, boli ľudia zbavení toho najdôležitejšieho – účasti na Eucharistii. Bol to akt zjavného bezprávia, duchovného násilia, ktorý bol priamym dôsledkom antikultovej hystérie.
- **Atmosféra strachu a rozkol v rodinách:** Dvorkinova propaganda otravovala mysle. Príbuzní členov Bratstva, po vypočutí strašidelných príbehov v rádiu „Radonež“ alebo po prečítaní hanobiacich článkov na internete, začali vo svojich blízkych vidieť „zverbovaných zombie“. Matky sa báli o svoje deti, manželia o svoje ženy. Rodinné putá sa trhali, priateľstvá sa rozpadali. Ľudí nútili hanbiť sa za svoju vieru, cítiť sa menejcenní, „nesprávni“ pravoslávni. Ich živá duchovná skúsenosť bola znehodnotená a vyhlásená za klam a sebaklam.

Bolo to rafinované mučenie. Ľudia boli zbavení nielen prijímania, ale aj dobrého mena, podpory blízkych, duševného pokoja. Boli nútení buď sa zriecť svojej komunity a svojho kňaza, alebo prijať nálepku „sektára“ a vyhnanca. Stroj nenávisti nemlel teologické koncepcie, ale živé ľudské osudy.

5. Úder na reputáciu

Na začiatku 21. storočia sa prenasledovatelia rozhodli zasadit zdrvujúci úder, ktorý mal definitívne zničiť otca Georgija nielen ako pastiera, ale aj ako váženého teológa. Cieľom sa stala jeho akademická reputácia.

Otec Georgij, jeden z najplodnejších a najoriginálnejších súčasných pravoslávnych autorov, predložil na obhajobu svoju doktorskú dizertáciu. Vedecká rada Moskovskej duchovnej akadémie (MDA) po zhodnotení vysokej vedeckej úrovne práce rozhodla o udelení požadovaného titulu doktora teológie (*honoris causa*) Kočetkovovi.

Bol by to triumf. Uznanie jeho teologického prínosu zo strany vedúcej vzdelávacej inštitúcie cirkvi by ukončilo mnohé špekulácie o jeho „neortodoxnosti". A práve preto to jeho nepriatelia nemohli dopustiť. Bola roztočená bezprecedentná kampaň tlaku na vedenie Akadémie a na Patriarchát. Prílev udaní, listov a publikácií sa zosypal na tých, ktorí rozhodovali.

A systém sa zachvel.

Rozhodnutie Rady MDA bolo zrušené. Bol to akt verejného poníženia, facka udelená pred očami celej cirkvi. Otcovi Georgijovi bolo jednoducho odmietnuté uznanie. Otec Georgij bol vyhlásený za nehodného, jeho dlhoročné teologické dielo bolo vyčiarknuté. Cieľ bol dosiahnutý: zbavili ho akademickej autority a vytvorili obraz nielen „sektára", ale aj samozvaného, nekompetentného teológa.

Nasledovalo masívne mediálne prenasledovanie. Médiá lojálne k Dvorkinovi a jeho okruhu, v prvom rade rádio „Radonež", sa zachádzali od vytrženia, oslavujúc víťazstvo nad „heretikom". Do éteru sa valili prúdy špiny, ohovárania a otvorených hrozieb.

Pre otca Georgija a jeho bratstvo to boli najtemnejšie časy. Ocitli sa pod krížovou paľbou: zo strany cirkevných konzervatívcov, zo strany antikultistov, zo strany vystrašenej byrokracie. Boli obkľúčení.

Kulminácia a záver

O tri roky neskôr, v roku 2000, po dôkladnom vyšetrovaní novej teologickej synodálnej komisie sa vyjasnilo, že obvinenia proti otcovi Georgijovi boli založené na ohováraní a nedorozumeniach. Zákaz výkonu duchovnej služby bol zrušený. Spravodlivosť zdanlivo zvíťazila.

Ale bolo to víťazstvo s horkou príchuťou. Poškodenie reputácie spôsobené rokmi prenasledovania bolo obrovské. Nálepka „sekta“, ktorú dal Dvorkin, sa ukázala ako neuveriteľne životaschopná. Mýtus, ktorý vytvorila jeho propaganda, si žil ďalej svojím životom a otravoval atmosféru okolo bratstva ďalšie desaťročia. Každý kňaz, každý biskup, ktorý chcel podporiť službu Kočetkova, si to musel desaťkrát rozmyslieť, keď nechcel byť spájaný s takou „toxickou“ témou. Dvorkin prehral bitku v synodálnej komisii, ale vyhral vojnu o verejnú mienku.

Prípad Georgija Kočetkova bol ukážkový. Ukázal, ako sa stroj „boja proti sektám“, pôvodne zameraný na vonkajších nepriateľov, môže ľahko obrátiť proti „vlastným“. Proti každému, kto myslí, hľadá a žije mimo šablóny. Toto bola lekcia pre celú Cirkev: nevyčnievaj, buď ako všetci ostatní, inak kladivo určené pre „kacírov“ dopadne aj na tvoju hlavu. Oheň inkvizície, zapálený Dvorkinom, spálil samotnú Cirkev.

Hon na čarodejnice: Nočná mora Eleny Bressem

Príbeh Eleny Bressem je stredovekou honbou na čarodejnice, rozohraný pred kulisami súčasného Ruska. Tu „stroj“ Dvorkina postúpil na ďalšiu úroveň krutosti, používajúc najšpinavšie a najspoľahlivejšie obvinenia.

Na prvý pohľad vyzerala rodina Bressemovcov z Permu šťastne. Alexander Bressem bol známy podnikateľ, ktorý riadil štyri spoločnosti. Elena bola v tom čase ženou v domácnosti, ktorá vychovávala dve deti – syna Konštantína a dcéru Polinu. Za fasádou šťastia sa však skrývala iná realita.

Alexander, ktorý sa okoliu javil ako vzorný manžel a starostlivý otec, sa doma menil na tyrana, ktorý riešil konflikty so ženou päsťami. Elena dlho znášala týranie a snažila sa zachovať rodinu kvôli deťom. Ale raz jej trpezlivosť praskla a rozhodla sa odísť a vziať so sebou deti.

Aby získala finančnú nezávislosť, Elena začala pracovať v sieťovom marketingu a stala sa nezávislou partnerkou spoločnosti Herbalife. V decembri 2012 sa oficiálne rozviedla. Jej život sa začal vracať do normálnych koľají: zabezpečovala deti, mala stabilný príjem a čoskoro sa zoznámila s mužom z Moskvy.

„Nadviazali sme vážny vzťah a on ma pozval, aby som sa k nemu spolu s deťmi presťahovala," rozpráva Elena. Do tej chvíle sa môj bývalý manžel vôbec nezaujímal o mňa ani o deti: nevolal, nekomunikoval s nimi, neposkytoval žiadnu finančnú podporu. Ale keď sa dozvedel o mojom presťahovaní, jeho správanie sa náhle zmenilo. Začal sa mi vyhrážať.

V októbri 2013 Alexander spáchal čin, ktorý obrátil život Eleny naruby: vzal 12-ročného Konštantína z moskovskej školy a tajne ho odviezol do Permu. „Dcéra Polina mi zavolala zo školy a povedala, že videla, ako otec berie Konštantína. Pochopila som, že niečo nie je v poriadku, a hneď som podala na polícii oznámenie o zmiznutí dieťaťa. No začatie trestného stíhania bolo zamietnuté. Polícia mi vysvetlila, že otec má rovnaké práva ako matka," hovorí Elena.

Rozzúrený tým, že bývalá manželka „utiekla" s deťmi k inému mužovi, Alexander našiel nečakanú zbraň vo svojom boji – organizáciu RACIRS na čele s Alexandrom Dvorkinom. Najal si advokáta Alexandra Korelova, ktorý bol podľa Eleny úzko spojený s Dvorkinom.

Na súdnom procese ohľadne mieste bydliska detí čakalo Elenu šok: proti nej vystúpili ľudia, ktorých nikdy predtým nevidela. „Náhle sa na súde

objavili svedkovia, ktorých som nikdy predtým nevidela, “ rozpráva Elena. Môj bývalý manžel priviedol ako svedkov zástupcu vedúceho misijného oddelenia Permského diecézneho úradu RPC Evgenija Ošmarina a vedúceho RACIRS Alexandra Dvorkina. Tvrdili, že som členkou totalitnej sekty.

Na podporu týchto tvrdení bola predložená „expertíza“ Alexeja Voata z RACIRS – dokument s viac ako 200 stranami, ktorý vyhlásil spoločnosť Herbalife za sektu a jej zamestnancov za „sluhov komerčného kultu“. Voat porovnával zástupcov spoločnosti Herbalife s čarodejníkmi a čarodejnicami, pričom štandardné postupy úspechu interpretoval ako magické symboly a techniky vymývania mozgov.

Navyše, podľa Ošmarina a Dvorkina, Elena Bressem bola stúpenkyňou nielen jednej, ale hneď dvoch siekt. Okrem Herbalife ju obvinili (obviňovali) z účasti v „hnutí Kabbala“, ktoré bolo tiež klasifikované ako sekta a kult.

Elena s nepochopením počúvala tieto obvinenia. „Navštevovala som moskovské centrum Kabbala,“ vysvetľuje. Čítala som knihy, ktoré sú populárne po celom svete. Tieto znalosti sú čisto praktické a poskytujú konkrétnu múdrosť pre každodenný život. Len človek s zaostalým myslením a pochybnými zdrojmi informácií, uviaznutý vo svojom vlastnom obmedzenom svetonázore, môže negatívne posudzovať to, čomu nerozumie.

Vo svojej „expertíze“ Alexej Voat tvrdil, že zapojenie detí do kabalistickej filozofie môže viesť k ťažkým psychickým poruchám, vyžadujúcim si hospitalizáciu. „Ak sa riadime jeho logikou, môžeme povedať, že aj výučba fyziky vedie k psychickým poruchám,“ rozčuľuje sa Elena. Veď v každej škole sa vyučujú Newtonove zákony, a sám Newton sa hlboko zaoberal

kabalou, čo potvrdzuje aj Harvardská univerzita. Vážne, svojim deťom som čítala len vekovo primeranú detskú literatúru.“

Keď sa Elena stretla s absurdnosťou obvinenia, začala pátrať hlbšie. Zaujali ma osobnosti týchto ľudí, začala som hľadať na internete, kto sú, a zistila som, že všetci, vrátane Alexandra Korelova, sú členmi RACIRS. To znamená, že celý tento dav, ktorý vystupuje na súde proti mne a dokazuje, že som sektárka, sú členovia jednej organizácie!

Aby si preverila, ako tento systém funguje, Elena sa rozhodla urobiť experiment. „Zavolala som do RACIRS, povedala som, že môj manžel údajne pracuje v Amway (nehovorila som o Herbalife, uviedla som iný príklad) – mimochodom, to je pre nich tiež sekta – a že sa v poslednej dobe začal venovať jóge, a spýtala som sa, čo mám robiť. A hneď mi opísali približný scenár: „môžem si ich najať, oni prídu, povedia ako mám postupovať, pripravia dokumenty, vystúpia na súde ako svedkovia – toto všetko za určitý poplatok.”

Elena dospela k záveru, že jej prípad je dobre naplánovaná akcia, ktorú platí jej bývalý manžel.

Situácia nadobudla surrealistický nádych vo chvíli, keď Alexander a jeho advokát rozhodli, že môžu Elenu vyhlásiť za duševne chorú a umiestniť ju do psychiatrickej kliniky. Súd dostal nejakú expertízu, z ktorej vyplývalo, že Elena je duševne chorá.

Keď som pochopila, že títo ľudia sa nezastavia pred ničím, podala som žiadosť do Moskvy, do Federácie súdnych expertíz, a bolo mi oznámené, že vykonané testy nezodpovedajú posudkom znalcov. Túto informáciu som poskytla súdu, ktorý ju prijal. Zrejme nepočítali s tým, že nájdem silu a prostriedky na to, aby som celú túto expertízu overila... A keď som predložila svoje dôkazy, súd ich expertízu neuznal a nariadil novú, ktorú

sme s dcérou absolvovali, ale on so synom sa na expertízu nedostavil, pretože expertíza by ukázala, že syn s ním nechce byť," rozpráva Elena.

Medzitým Dvorkin poskytoval rozhovory, ktoré skresľovali skutočnosť: „V Permu som už po tretí raz, ale teraz som sem prišiel súkromne – aby som sa zúčastnil súdneho procesu. Preto mám pracovnú náladu. Bol som pozvaný, aby som vystúpil na súde ako expert. Ide o to, že žena, ktorá podľahla vplyvu hneď dvom sektám, opustila manžela a zmizla neznámym smerom, pričom so sebou vzala dve maloleté deti. Manžel s ťažkosťami našiel svoju ženu; v sekte ju už stihli vydať za muža a teraz sa snaží prostredníctvom súdu získať deti späť.

„Odkiaľ môže tento neznámy človek vôbec niečo o mne vedieť? No on vystupoval ako svedok," diví sa Elena.

Ako tento príbeh skončil a čo sa stalo ďalej, nie je známe.

Tento prípad jasne ukazuje, ako môže byť inštitút „sektológie" využívaný ako nástroj tlaku a manipulácie na osobné a komerčné účely. Dobre fungujúci mechanizmus RACIRS umožňuje zákazníkom získať potrebné „expertízy" a svedecké výpovede za peniaze, čím ničia životy bežných ľudí pod rúškom boja proti sektám. Príbeh Eleny Bressem je len jedným z mnohých príkladov toho, ako podobné praktiky môžu mať tragické následky pre rodiny a deti.

Príbeh Eleny Bressem, to je rozsudok. Rozsudok systému „dvorkinizmu", ktorý dosiahol svoju poslednú fázu degradácie. Ideológia nenávisti, postavená na komerčné koľaje, sa stala tovarom. Služba, ktorú si môžete kúpiť, aby ste zničili svojho nepriateľa. Tento príbeh je o biznise s ľudským nešťastím.

Najstrašnejšia a najzákernejšia lož Dvorkina spočíva v tom, že sa prezentuje ako ochranca rodiny. Jeho centrá údajne pomáhajú príbuzným „vytrhnúť“ svojich blízkych zo siekt. V praxi sa však deje presný opak. Práve Dvorkinova ideológia ako vírus preniká do rodín a ničí ich zvnútra, pričom z najbližších ľudí robí nepriateľov.

Príbeh Anny a jej matky

Anna, mladá žena z Petrohradu, sa nadchla pre jógu a meditáciu. Našla v tom spôsob, ako zvládnuť stres a nájsť vnútornú harmóniu. Jej mama – staršia žena, vystrašená televíznymi reláciami a článkami Dvorkina, ktoré našla na internete, sa rozhodla, že jej dcéra sa dostala do „deštruktívneho kultu“.

Prestala s dcérou komunikovať. Zavolala do miestneho „antikultového“ centra, pobočky RACIRS. Tam jej dali jasné pokyny: „Vaša dcéra je zombifikovaná, komunikovať s ňou je zbytočné. Treba konať rozhodne.“ Poradili jej, aby nazbierala na dcéru „kompromitujúce materiály“ a podala oznámenie na políciu a orgány sociálnej starostlivosti, keďže Anna mala malého syna.

To, čo sa začalo ďalej, bolo peklo. Matka, úprimne veriac, že „zachraňuje“ dcéru a vnuka, začala Annu špehovať a nahrávať jej rozhovory. Napísala udavačské listy na všetky inštitúcie, obvinila dcéru, že „zapája dieťa do sekty“ a „predstavuje pre neho hrozbu“. K Anne prišli na kontrolu zo sociálnej služby. Začali ju volať na výsluchy na políciu.

Rodina bola zničená. Anna bola nútená prerušiť akékoľvek kontakty so svojou matkou, ktorá sa z milujúceho človeka zmenila na posadnutú prenasledovateľku, vyzbrojenú Dvorkinovými metódami. Dôvera, láska, rodinné putá – to všetko bolo obetované na oltári „boja proti sektám“.

„Sektológia“ Dvorkina v službách útočníkov: Prípad centra „Rožana“

Technológia stigmatizácie „sektárov“ sa ukázala nielen ako nástroj ideologického boja, ale aj ako výnosný komerčný produkt, služba na odstránenie konkurentov. „Sektológia“ Alexandra Dvorkina sa stala zbraňou v korporátnych vojnách, kde nešlo o duše, ale o milióny dolárov. Príkladom je história zničenia centra „Rožana“.

Keď v roku 1989 Moskovčanka Žanna Caregradská založila Centrum perinatálnej výchovy a podpory dojčenia „Rožana“, nemohla ani tušiť, že jej inovatívny a úspešný projekt bude zničený pomocou nálepky „sekta“. Pôvodne koncipovaná ako nezisková organizácia, „Rožana“ sa časom stala najznámejšou štruktúrou v Rusku v oblasti „prirodzeného materstva“ a začala prinášať solídny príjem. Práve v tomto momente začali problémy.

Scenár útoku bol pre „stroj“ klasický, ale motív bol nový, čisto komerčný:

- **Vytvorenie informačného pozadia:** V mediálnom priestore a prostredníctvom „nezávislých“ aktivistov podporovaných „sektológmi“ sa začali šíriť informácie, že „Rožana“ nie je len centrom pre budúce mamičky, ale nebezpečnou sektou.
- **Zapojenie „odborníka“:** Na posilnenie účinku a dodanie váhy obvineniam bol do kampane zapojený hlavný špecialista na „sekty“ – Alexander Dvorkin. Jeho účasť legitimizovala prenasledovanie a premenila obchodný konflikt na „boj za duchovnú bezpečnosť“.
- **Zásah bezpečnostných zložiek:** Na základe verejného ohlasu, ktorý vyvolali Dvorkin a jeho spolupracovníci, donucovacie orgány začali trestné stíhanie podľa viacerých článkov Trestného zákonníka RF. Samotná Caregradská bola vzatá do väzby a jej manžel skončil za mrežami.

Podľa Žanny Caregradskej bolo všetko, čo sa stalo, ničím iným ako klasickým útokom na úspešný biznis. Podľa jej tvrdení bol objednávateľom priamy konkurent – veľká sieť kliník „Matka a dieťa“. Pozoruhodná zhoda okolností: najtvrdšie útoky na „Rožanu“ sa časovo zhodovali s vstupom akcií „Matka a dieťa“ na burzu, kde bola hodnota spoločnosti odhadovaná na stovky miliónov dolárov. Odstránenie silného a populárneho konkurenta, ktorý disponoval unikátnou metódou, bolo kriticky dôležitou úlohou.

Dvorkin brilantne splnil svoju časť úlohy. V očiach verejnosti, úradov a orgánov činných v trestnom konaní sa Rožana z pokrokového centra premenila na „deštruktívny kult“. Obvinenia zo „sektárstva“ sa ukázali ako ideálne krytie pre korporátnu vojnu, metóda, ktorú si obchodní analytici z Wall Streetu sotva mohli predstaviť.

Sama Caregradská, ktorá bola pod paľbou kritiky, prísne hodnotila svojich prenasledovateľov:

Prosím, všimnite si, že... experti-sektológovia... trpia duševnými poruchami. Ide o pána A. L. Dvorkina, ktorého zdravotná anamnéza bola uverejnená v tlači. Teraz je úplne jasné, prečo tento hlupák videl sektu v domácom pôrode, dojčení a farmárskych hospodárstvach!

Jej zúfalá rétorická otázka je výsledkom tejto cynickej operácie:

„Aký hajzel musí byť človek, aby kvôli svojim súkromným záujmom ničil zdravie národa?! Kto mi na to vie odpovedať?!“

Príbeh „Rožany“ odhalil novú, ohavnú stránku „stroja nenávisti“. Ukázalo sa, že služby sektológov sa dajú kúpiť. Ich expertízy, vplyv v médiách a kontakty s bezpečnostnými zložkami sa premenili na dobre fungujúci mechanizmus na poskytovanie „raiderských“ služieb. Hrou na svätých sa

pre mnohých ľudí pojmy viery a duchovnosti podarilo elegantne „vytlačiť“ z biznisu, zničiť konkurenciu a zarobiť na tom nemalé honoráre.

Extrémisti s Bibliou: Tragédia Jehovových Svedkov

Zatiaľ čo vyššie opísané príbehy sú príkladom bodového úderu, kampaň proti Svedkom Jehovovým je kobercovým bombardovaním. Je to príbeh o tom, ako celé náboženské hnutie, ktoré má v Rusku viac ako 170-tisíc stúpencov, bolo vyhlásené za nezákonné a stalo sa terčom celonárodného prenasledovania. A v centre tejto tragédie stál ako hlavný ideológ a katalyzátor Alexander Dvorkin.

On a jeho sieť RACIRS roky metodicky vytvárajú obraz nepriateľa. Svedkovia Jehovovi boli pre nich ideálnym terčom. Ich náboženské učenie sa líši od tradičného pravoslávia. Ich kazateľská činnosť je viditeľná. Ich zásadný odmietavý postoj k vojenskej službe a transfúzii krvi je vhodným dôvodom na obvinenie z „protištátnej“ a „mizantropickej“ činnosti.

Od prednášky k prednáške, od rozhovoru k rozhovoru Dvorkin opakoval tie isté mantry: „zombifikácia“, „deštrukcia rodín“, „psychologické násilie“. Jeho „odborné posudky“ boli základom stoviek administratívnych a trestných konaní po celom štáte. Pripravoval pôdu. A v roku 2017 štát zasadil rozhodujúci úder.

20. apríla 2017 Najvyšší súd Ruskej federácie na základe sfalšovaných dôkazov a zaujatých „expertíz“ uznal „Riadiace centrum Svedkov Jehovových v Rusku“ a všetkých jeho 395 regionálnych pobočiek za „extrémistické organizácie“.

Od tohto dňa začalo pre desiatky tisícov mierumilovných občanov Ruska peklo. Slovo „extrémista“, ktoré sa spája s teroristami a neonacistami, bolo

pripísané starším ženám, ktoré rozdávali brožúry, a rodinám, ktoré sa jednoducho schádzali, aby čítali Bibliu.

Fáza 1: Označenie. Dvorkin a jeho RACIRS desaťročia vytvárajú obraz „Svedkov Jehovových“ ako jednej z najnebezpečnejších „totalitných siekt“. Vo svojich knihách a prednáškach ich obviňoval zo všetkého: od deštrukcie rodín až po špionáž a prípravu štátneho prevratu. Bola to klasická dehumanizácia. Nespochybňoval ich teológiu, ale upieral im právo byť považovaní za ľudí.

Fáza 2: Mediálny útok. Prostredníctvom lojálnych médií a vlastných internetových zdrojov bola spustená vlna dezinformácií. Akýkoľvek bežný konflikt v rodine „Svedkov“, akékoľvek odmietnutie transfúzie krvi z náboženských dôvodov bolo prezentované ako zlovestný zločin, ako dôkaz ich „deštruktívnej“ podstaty. Verejná mienka bola pripravená. Strach a nenávisť boli zasadené.

Fáza 3: Pseudoexpertíza. Keď bolo rozhodnuté udrieť, bolo potrebné právne zdôvodnenie. A Dvorkin ho poskytol. Jeho „expertízy“, v ktorých bola Biblia v preklade „Svedkov“ a ich literatúra vyhlásená za „extrémistické materiály“, tvorili základ obvinení. Kruh sa uzavrel: hlavný podnecovač sa stal hlavným sudcom.

Fázy 4 a 5: Represie a rozsudok. V apríli 2017 Najvyšší súd RF na základe týchto „expertíz“ uznal „Svedkov Jehovových“ za extrémistickú organizáciu a zakázal ich činnosť v celej krajine. Spustila sa vlna represií.

To, čo nasledovalo ďalej, pripomína najtemnejšie stránky histórie. Po celom Rusku začali razie. Skupiny pohotovostného útvaru polície v maskách a s automatmi vtrhávali do domovov veriacich. Nehľadali zbrane ani bomby. Hľadali Biblie a náboženské brožúry.

Príbeh rodiny Saveljevovcov, mesto Surgut

Ráno bežnej rodiny. Valentin Saveljev, dôchodca, a jeho manželka pokojne spia vo svojom byte. O 6. hodine ráno sa ozve rachot. Dvere vyletia z pántov. Do bytu vtrhnú ľudia v čiernych uniformách so zbraňami. Valentina hodili tvárou na zem. Začala sa prehliadka, ktorá trvala niekoľko hodín. Všetko prevrátili hore nohami: hľadali „extrémistickú“ literatúru. Našli Biblie.

Neskôr Valentina a niekoľkých jeho spolu vyznávačov odvezú na vyšetrovací výbor. Tam začnú výsluchy. Ale nie sú to len výsluchy. Je to mučenie. Ľudí bijú, dusia vrecami, bijú elektrickým paralyzérom a požadujú jediné. Aby očiernili sami seba aj svojich priateľov, aby sa priznali k „extrémistickej činnosti“. Teda, že spolu čítali Bibliu a modlili sa k Bohu.

Tento príbeh nie je výmysel. Je to zdokumentovaný fakt. V februári 2019 bolo v Surgute najmenej sedem „Svedkov Jehovových“ podrobených najkrutejším mučeniam. Ich vina? Verili inak, ako to predpisuje Dvorkinova „sektológia“.

Hlasy spoza mreží:

- **Príbeh Dennisa Kristensena.** Dán, ktorý sa presťahoval do Orla a oženil sa s Ruskou. V máji 2017 ho zatkli priamo počas bohoslužby. Jeho „zločin“ spočíval v tom, že „organizoval činnosť extrémistickej organizácie“. On proste čítal Bibliu spolu s ďalšími spoluveriacimi. Vo februári 2019 ho odsúdili na šesť rokov väzenia. Mierumilovný človek, povolaním stavbár, bol uväznený ako nebezpečný zločinec.

- **Príbeh rodiny Abdulajevovcov.** Arsen, jeho manželka Maria a ďalších osem veriacich z dagestanského Kizljaru boli obvinení z „extrémizmu“. Arsen Abdulajev, otec dvoch detí, bol zatknutý. Podľa svedectiev advokátov ho počas vyšetrovania mučili: bili, dusili, používali elektrické šoky a požadovali priznanie a mená ďalších veriacich.
- **Príbeh Valentina Baranovského.** 70-ročný dôchodca zo Surgutu. Vo februári 2019 vtrhli do jeho domu bezpečnostné zložky, zvalili ho na zem a odviezli na výsluch, kde ho mučili. Napriek jeho veku a stavu ho uznali vinným z „extrémizmu“. Len vek ho zachránil pred skutočným trestom – dostal podmienečný trest.

K dnešnému dňu bolo v Rusku trestne stíhaných viac ako 700 Svedkov Jehovových. Desiatky z nich si odpykávajú reálne tresty. Najhoršie však sú úmrtia.

Podľa údajov verejných ochrancov ľudských práv najmenej 12 ľudí zomrelo vo väzení alebo krátko po prepustení z dôvodu neposkytnutia lekárskej pomoci a ťažkých podmienok väzby. Sú to ľudia, ktorých jedinou vinou bolo, že vyznávali „nesprávnu“ vieru. Je to priama krv na rukách tých, ktorí roky podnecovali nenávisť, ktorí nazývali týchto ľudí „nebezpečnými extrémistami“ a ktorí pripravovali ich likvidáciu.

Stroj nenavisti nielen ničí kariéry. On ničí rodiny. Mení susedov na nepriateľov. Zabíja. Ticho, metodicky, vo väzenských nemocniciach a za ostnatým drôtom. Dvanásť úmrtí nie je štatistika. Je to dvanásť zničených svetov. A je to priamy dôsledok ideológie nenávisti, ktorú roky propagoval Alexander Dvorkin.

Alexander Dvorkin môže hovoriť koľko chce, že nemá nič spoločné s represiami. No práve jeho slová, jeho knihy, jeho lži sa stali palivom, na

ktorom funguje tento konvejer smrti.

Vojna proti svetovej kultúre: „Prípad Bhagavadgíty“

Kým kampaň proti „Svedkom Jehovovým“ bola demonštráciou krutosti, tak „prípad Bhagavadgíty“ sa stal demonštráciou absurdnosti. V **roku 2011** prokuratúra v Tomsku požadovala, aby bola kniha **„Bhagavadgíta taká, aká je“** – komentovaný preklad jedného z najposvätnejších textov hinduizmu – uznaná za extrémistický materiál. Dôvodom bola expertíza, v ktorej bolo každé tvrdenie o pravdivosti cesty opísanej v knihe považované za „podnecovanie rozbrojov“.

To, čo mohlo vyzerať ako lokálna kuriozita, prerástlo do medzinárodného škandálu:

- Táto správa vyvolala **parlamentnú krízu a masové protesty v Indii**.
- Ruskí diplomati museli vynaložiť neuveriteľné úsilie, aby uhasili **diplomatický požiar**.
- Ministerstvo zahraničných vecí RF bolo nútené sa ospravedlňovať.

Výsledkom súdu bolo zamietnutie žaloby, ale reputačná ujma pre Rusko bola obrovská.

Pod kolesá Dvorkinovej mašiny sa dostávajú nielen veľké organizácie. Na jeho „čiernych listinách“ možno nájsť kohokoľvek:

- **Pentekostálne a evanjelické cirkvi:** Ich pastorov označujú za „charizmatických podvodníkov“ a veriacich za „obalamutených fanatikov“. To vedie k narúšaniu bohoslužieb, podpaľovaniu modlitební a útokom na veriacich.
- **Medzinárodné spoločenstvo vedomia Krišnu:** Obviňujú ich z „psychického násilia“ a „nezákonnej misijnej činnosti“. Pokojné

pochody so spievaním mantier rozháňa polícia a šírenie posvätných textov sa prirovnáva k extrémizmu.

- **Scientológovia:** Stali sa jedným z hlavných cieľov Dvorkina, čo viedlo k likvidácii ich cirkví v Moskve a Petrohrade a k trestným konaniam proti ich lídrom.
- **Vzdelávacie kurzy a tréningy osobnostného rastu:** Akákoľvek metóda zameraná na sebarealizáciu môže byť vyhlásená za „komerčný kult“, čo má za následok kontroly, pokuty a zatvorenie biznisu.

Každé takéto obvinenie nie je len riadkom v hlásení. Je to zničený podnik, zničená reputácia, stratená práca. Sú to tisíce ľudí, ktorých životy sú otrávené strachom a nálepkou „sektára“.

Vo verejnom priestore takmer nenájdete osobné príbehy ľudí, ktorí by priamo povedali: „Alexander Dvorkin zničil môj život“. Prečo? Odpoveď je jednoduchá a desivá.

Po prvé, obete sú zastrašené. Keď proti vám stojí celá moc štátneho aparátu, posledné, čo chcete, je priťahovať na seba ešte viac pozornosti. Ľudia sa boja straty práce, boja sa o bezpečnosť svojich detí.

Po druhé, príčinno-následná súvislosť je zámerne rozmazaná. Dvorkin vždy môže povedať: „Som len expert. Rozhodnutie prijal súd.“ On, tak isto ako konštruktér zbraní, nechce niesť zodpovednosť za to, ako sa jeho vynález používa.

A po tretie, mnohé príbehy sú jednoducho pochované pod tonami propagandy. Hlas obete zaniká v chóre žalobcov.

Ale absencia zvučných vyhlásení neznamená absenciu obetí. Sú tu. Sú ich stovky, tisíce. Sú to ľudia, ktorí sedia vo väzeniach za svoje presvedčenie.

Sú to rozdelené rodiny. Sú to deti, ktoré rastú bez otcov. Sú to ľudia, žijúci vo vyhnanstve alebo v neustálom strachu.

To je skutočný výsledok činnosti Alexandra Dvorkina. To je jeho krvavá žatva. A žiadne odkazy na „cirkevnú povinnosť“ nedokážu zmyť túto krv z jeho rúk. Stroj naďalej pracuje. Konvejer sa nezastaví. A nikto nevie, čí osud zajtra rozdrtia jeho ozubené kolesá.

Kapitola 4.

Trhliny v Monolite: Škandály, Súdy a Kritika

Ako sa súkromná iniciatíva jedného človeka, vyzbrojeného pochybnými myšlienkami a americkými skúsenosťami, mohla premeniť na mocný represívny nástroj zabudovaný do ruského štátneho systému? Ako sa Alexandrovi Dvorkinovi podarilo podriadiť si políciu, prokuratúru a súdy a premeniť ich na hnacie remene svojho „stroja“?

Predtým, ako bude možné človeka súdiť alebo stíhať, je potrebné ho v očiach spoločnosti dehumanizovať. Dvorkin sa ukázal ako majster tohto temného umenia. Jeho hlavnou zbraňou sa stal jazyk dehumanizácie – jedovatý, kategorický, apelujúci nie na rozum, ale na najtemnejšie inštinkty davu.

Kľúčové prvky jeho rétoriky:

- **Nálepky a dehumanizácia:** Dvorkin zaviedol do širokého používania a legitimizoval také pojmy ako „totalitná sekta“, „deštruktívny kult“, „vymývanie mozgov“, „zombie“. Tieto slová

nepopisujú, ale stigmatizujú, čím okamžite vylučujú oponenta z oblasti ľudskej komunikácie. So „zombie“ sa nediskutuje, „zombie“ sa ničia alebo „liečia“ násilím.

- **Morálna panika:** Jeho verejné vystúpenia a publikácie boli vždy založené na vyvolávaní strachu. Nehovoril o teologických rozdieloch, ale o „rituálnom násilí“, „deštrukcii rodín“, „masových samovraždách“ a „špionáži“. Tieto obvinenia, spravidla nepodložené, trafili presne do cieľa – do rodičovského strachu o deti a do strachu obyčajných ľudí z neznámeho.
- **Odvolávanie sa na autoritu:** Napriek tomu, že „sektológia“ nie je uznávanou vedeckou disciplínou a Dvorkinove vedecké tituly nie sú potvrdené v ruských štátnych registroch, vždy vystupoval ako nespochybniteľný odborník. Obraz „profesora“, „doktora filozofie“, „vedúceho špecialistu“ mu umožňoval pripisovať svojim osobným názorom a fantáziám váhu vedeckého faktu.

Táto rétorika bola aktívne šírená prostredníctvom médií, kde sa Dvorkin stal vítaným hosťom. Jeho činnosť sprevádzali hlasné škandály, ktoré len posilňovali jeho slávu a vplyv.

Významné škandály a mediálne bitky

Dátum	Udalosť	Význam a následky
2007	**Súdna žaloba podaná Moskovskou**	Ľudskoprávni aktivisti podali žalobu za ohováranie po tom, ako ich

	helsinskou skupinou	Dvorkin obvinil z prijímania „platu v scientológii“. Súd ho uznal za vinného a nariadil mu, aby svoje tvrdenia vyvrátil v televízii. Bol to jeden z prvých prípadov, keď boli jeho metódy oficiálne odsúdené súdom, hoci rozhodnutie bolo neskôr zrušené z formálnych dôvodov.
2010. roky	**Incident s účastníkom**	Jeden z účastníkov talk show, kde Dvorkin

	televíznej relácie	vystupoval ako expert, bol po vysielaní zadržaný, násilím poslaný na vyšetrenie do Psychiatrického centra V. P. Srbského a potom do Butyrskej väznice. Tento prípad jasne ukázal, že mediálna stigmatizácia môže mať priame a rýchle represívne následky.
Rok 2023	**Článok „Sektológ očami sektára“**	Člen komunity Vissariona zverejnil svoju osobnú mienku o Dvorkinových metódach –

		obvinil ho zo šírenia „vymyslených bájok“ a „nezdravých, nekultúrnych fantázií“ o živote komunity, v ktorej „expert“ nikdy nebol. Článok odhalil hlavnú metódu Dvorkina: vytvorenie obrazu nepriateľa bez akéhokoľvek reálneho výskumu.

Vytvorením obrazu nepriateľa a atmosféry strachu v mediálnom priestore Dvorkin pripravil pôdu pre ďalšiu fázu – právne prenasledovanie.

Hlavným štítom Alexandra Dvorkina, ktorý mu umožňoval beztrestne stigmatizovať, ponižovať a ničiť reputácie, bol právny trik. On a jeho advokáti doviedli k dokonalosti tézu: všetko, čo hovorí, nie je tvrdením o faktoch, ale jeho osobným „hodnotiacim úsudkom“, ktorý nie je možné overiť z hľadiska pravdivosti. On neohováral, on „vyjadroval názor“. Tento

právny sofizmus, nech je to akokoľvek zvláštne, často nachádzal podporu u ruských súdov, čo ich menilo z nástroja spravodlivosti na nástroj pomsty.

Tieňová expertíza: Ako sa pseudoveda stáva rozsudkom

Kým mediálne škandály boli prípravou, tak hlavným kalibrom „Stroja“ sa stala takzvaná „religionistická expertíza“. V rukách Dvorkina a jeho organizácie RACIRS (Ruská asociácia centier pre štúdium náboženstiev a siekt) sa expertíza zmenila z nástroja vedeckej analýzy na nástroj pomsty.

Práce Dvorkina sú pseudovedecké, ideologické pamflety, presiaknuté predsudkami... Jeho prístup neslúži poznaniu, ale vytváraniu atmosféry strachu, – tak sa o jeho metódach vyjadrili profesionálni religionisti.

Kritici a právnici nazývajú túto činnosť „tieňovou expertízou“, ktorá sa zmenila na „stroj terorizmu“. Jej mechanizmus je jednoduchý, ale účinný:

- **Žiadosť od vyšetrovateľov:** donucovacie orgány, ktoré už majú zámer prenasledovať tú či onú skupinu, posielajú materiály (knihy, prednášky, videá) na „expertízu“ do centier pridružených k Dvorkinovi.
- **Manipulácia s textom:** „Experti“ svojvoľne vyberajú citáty z kontextu, skresľujú ich význam a interpretujú akékoľvek metafory alebo teologické postavenia ako „výzvy k násiliu“, „deštrukcii rodiny“ alebo „poškodeniu zdravia“.
- **Pseudovedecký záver:** Na základe týchto manipulácií sa vypracuje záver plný pseudovedeckých termínov („manipulácia vedomím“, „kontrola správania“, „deštruktívny vplyv“), ktorý tvrdí, že daná skupina alebo text predstavujú verejnú hrozbu.
- **Legalizácia na súde:** Tento záver je základom obvinenia. Pre sudcu, ktorý nemá špeciálne znalosti v oblasti náboženstva,

dokument s podpisom „odborníka“ a pečiatkou „centra pre štúdium náboženstiev“ vyzerá ako dôveryhodný dôkaz.

Spojenectvo s Leviathanom: Zrastanie so štátom

Súkromná iniciatíva by nemohla dosiahnuť takýto rozsah bez priameho spojenia so štátnym aparátom. Dvorkin ponúkol úradom pohodlný nástroj na boj proti inak zmýšľajúcim a úrad mu na oplátku poskytol legitimitu, zdroje a donucovaciu silu. Táto symbióza sa sformovala prostredníctvom niekoľkých kľúčových krokov.

- **Inštitucionálna integrácia (r. 2009):** Dvorkin sa stáva predsedom **Expertnej rady pre vykonávanie štátnej religionistickej expertízy pri Ministerstve spravodlivosti RF**. To bol rozhodujúci krok. Súkromný „lovec čarodejníc“ sa stal vedúcim štátneho orgánu zodpovedného za osud všetkých náboženských organizácií v krajine. „Stroj“ bol oficiálne zabudovaný do štátneho aparátu.
- **Operatívna spolupráca (r. 2010–2020):** Dvorkinove štruktúry nadviazali priamu spoluprácu s bezpečnostnými zložkami.
- **Prokuratúry a súdy:** RACIRS sa stal hlavným dodávateľom „expertíz“ na požiadanie vyšetrovacích orgánov.
- **Ministerstvo vnútra a FSB:** Dvorkin a jeho spolupracovníci začali organizovať uzavreté prednášky a semináre pre zamestnancov bezpečnostných zložiek. Napríklad konferencia „Totalitné sekty ako hrozba pre národnú bezpečnosť Ruska“ (Novosibirsk, 2020) bola zorganizovaná špeciálne pre predstaviteľov bezpečnostných zložiek, ozbrojených síl a Ruskú gardu. Toto bola priama ideologická indoktrinácia a inštruktáž silových zložiek, ktoré učili vidieť „sektárov“ a „extrémistov“ podľa šablón Dvorkina.

- **Finančná podpora (r. 2011):** Centrum Irenja z Lyonu, jadro RACIRS, dostalo štátnu dotáciu vo výške 2,5 milióna rubľov na „pomoc obetiam totalitných siekt“. Štát začal nielen využívať, ale aj priamo financovať „stroj nenávisti“.

Výsledkom tohto spojenia bol monštruózny hybrid: kvázi štátna štruktúra, ktorá, bez toho, aby mala formálnu moc, má rozhodujúci vplyv na políciu, prokuratúru a súdy. Dvorkin vytvoril systém, v ktorom bol zároveň informátorom, vyšetrovateľom, expertom, prokurátorom aj sudcom v jednej osobe. Jeho slovo, posilnené autoritou štátu, sa stalo rozsudkom. Mechanizmus bol nastavený a spustený na plný výkon.

Ak sa ponoríme do príbehov obetí, z ktorých tuhne krv v žilách, do sveta zlomených osudov a väzenských trestov za čítanie Biblie, impérium Alexandra Dvorkina môže pôsobiť ako monolitická, nezničiteľná konštrukcia. Stroj nenávisti, namazaný štátnymi zdrojmi a natankovaný verejným strachom, sa zdá byť všemocný. Každý, kto sa dostane do jeho súkolia, je odsúdený na zomletie.

No toto je len jedna strana mince. Žiadna lož, ani tá najrozsiahlejšia a najlepšie organizovaná, nemôže existovať bez odporu. Žiaden monolit postavený na nenávisti nie je bez trhlín. Od úplne prvého dňa svojej „krížovej výpravy“ sa Dvorkin stretával nie so všeobecným súhlasom, ale s prudkým intelektuálnym, právnym aj morálnym odporom. Jeho vojna nebola bleskovou vojnou. Bol to zdĺhavý pozičný boj, v ktorom proti nemu vystupovali nie „agenti siekt“, ale rozumne uvažujúci vedci, zásadoví obhajcovia ľudských práv, nezávislí novinári a dokonca aj jeho vlastní spolubratia z cirkvi.

Intelektuálny rozkol: Veda proti „Sektológii“

Prvou a najhlbšou trhlinou samotného základu Dvorkinovho impéria bolo jeho nárokovanie si na vedeckosť. Dvorkin sa sám prezentoval ako „profesor“, „historik“, „odborník na nové náboženské hnutia“. Jeho hlavné dielo, kniha „Sektológia. Totalitné sekty: Skúsenosť systematického výskumu”, bola prezentovaná ako akademická učebnica, odhalenie pre zblúdených. No pre profesionálnu komunitu religionistov sa táto kniha stala nie odhalením, ale šokom.

Toto nebola veda. To bol pamflet, manifest nenávisti, oblečený do pseudovedeckej formy. Poprední ruskí religionisti jeden za druhým vynášali zdrvujúci verdikt.

„Autor je metodicky negramotný... zmätok v hlave autora... kniha je napísaná na úrovni novinových publikácií a je úplne neužitočná ako z hľadiska vedeckého religionizmu, tak aj z hľadiska potrieb pravoslávnej misie“, písal vo svojom oficiálnom vyhlásení ešte v roku 2000 doktor právnych vied, profesor M. N. Kuznecov.

Kritika bola založená na niekoľkých nepopierateľných bodoch:

- **Chýbajúca metodológia.** V Dvorkinových prácach nie je ani náznak objektívnych vedeckých metód. Namiesto analýzy – zbierka strašidelných príbehov. Namiesto skúmania doktríny – rozprávanie klebiet. Namiesto sociologických údajov – nepodložené tvrdenia. Profesor Nikolaj Trofimčuk, vedúci katedry religionistiky z Ruskej akadémie verejnej správy, priamo obvinil Dvorkina z klamstiev: „Vymýšľa si štatistiky... obviňuje rôzne náboženské združenia zo zločinov bez jediného faktu alebo trestného konania.“
- **Konfesionálna zaujatosť.** Dvorkin neskúma, on obviňuje. Jeho východiskovým bodom nie je hľadanie pravdy, ale tvrdenie, že pravoslávie (v jeho úzkom, konzervatívnom chápaní) je jediná

pravda a všetko ostatné je „kacírstvo“ a „satanizmus“. Takýto prístup nemá nič spoločné so sekulárnym religionizmom, keďže je to v podstate forma náboženskej propagandy.

- **Prekrúcanie faktov a priama lož.** Kritici usvedčili Dvorkina zo zjavných falzifikácií. Klasickým príkladom je ním vymyslený mýtus, že stúpenci „Cirkvi zjednotenia“ (moonisti) pridávajú do rituálnych cukríkov ľudskú krv. Tieto bludy, hodné stredovekých procesov s čarodejnicami, roky prezentoval ako dokázaný fakt.
- **Agresia voči oponentom.** Neschopný zvíťaziť vo vedeckej diskusii, Dvorkin zvolil inú taktiku: onálepkovať každého vedca, ktorý nesúhlasil s jeho postojom, ako „podplateného spojenca totalitných siekt“. Premenil vedecké pole na bojisko, kde sa namiesto argumentov používajú udania a nálepky.

Vrcholom tohto intelektuálneho bankrotu sa stal škandál s jeho prepustením z Moskovskej štátnej univerzity. Oháňajúc sa titulom „profesora Ruskej pravoslávnej univerzity svätého Jána Teológa“, Dvorkin roky prednášal aj na hlavnej univerzite krajiny. No ukázalo sa, že jeho americký titul doktora filozofie (Ph.D.) v odbore história nikdy neprešiel nostrifikáciou v Rusku. Z hľadiska ruského štátneho atestačného systému nemal vedecký titul, ktorý by mu dával právo vyučovať na takejto úrovni. Zmluva s ním bola vypovedaná. Bol to zdrvujúci úder pre jeho imidž „vedca“. Ukázalo sa, že „Profesor“ bol samozvancom.

Stroj nenávisti bol postavený na pseudovedeckých základoch. A tieto základy boli od začiatku pokryté trhlinami.

Právny knockdown:

Kým vedecká komunita videla v Dvorkinovi neznalého fanatika, obhajcovia ľudských práv v ňom videli nebezpečného zločinca, ktorého činnosť priamo

spadá pod článok Trestného zákonníka o podnecovaní nenávisti a nepriateľstva. Roky sa cítil byť nedotknuteľný v presvedčení, že vysoké krytie v Ruskej pravoslávnej cirkvi a v silových zložkách mu poskytuje beztrestnosť za akékoľvek ohováranie. Mýlil sa. Niekoľko zvučných súdnych procesov ukázalo, že jeho brnenie nie je až také silné a status „odborníka“ ho neochráni pred zodpovednosťou.

Prípad č. 1: Moskovská Helsinská skupina proti Ohováračovi (2007-2008)

Bol to súboj Dávida a Goliáša. Na jednej strane stála najstaršia a najuznávanejšia organizácia na ochranu ľudských práv v Rusku, Moskovská helsinská skupina (MHS), na čele s legendárnou Ľudmilou Alexejevovou. Na druhej strane stál Alexander Dvorkin.

V éteri jednej z televíznych staníc Dvorkin vyslovil obvinenie, ktoré bolo svojou drzosťou ohromujúce: MHG podľa neho „neustále podporuje všetky sekty a je na výplatnej listine Scientológie“. Bol to klasický trik: obviniť oponenta z úplatnosti a spolupráce s „nepriateľom“. Tentoraz však nezaútočil na bezbranných veriacich, ale na organizáciu s bezúhonnou reputáciou a prvotriednymi právnikmi.

MHG podala žalobu na ochranu cti a dôstojnosti. A v roku 2007 Choroševský súd v Moskve vydal rozhodnutie: uznal Dvorkinove slová za ohováranie a nariadil mu, aby ich verejne dementoval.

Bola to senzácia. Po prvýkrát v ruskej histórii bol hlavný „sektológ“ krajiny súdom oficiálne uznaný za ohovárača. Monolit dostal viditeľnú trhlinku. Dvorkin bol podľa vlastných slov šokovaný a tvrdil, že ani nedostal súdne predvolanie.

Áno, neskôr bolo toto rozhodnutie zrušené Moskovským mestským súdom z formálnych procesných dôvodov (televízny kanál nebol prizvaný ako spolužalovaný) a pri novom preskúmaní bola žaloba zamietnutá. Ale prvé víťazstvo malo obrovský morálny význam. Dokázalo, že obvinenia Dvorkina nie sú odborným posudkom, ale nepodloženou lžou, ktorá pred súdom neobstojí. Dvorkin nie je neporaziteľný.

Prípad č. 2: Jaroslavský súd a právo na pravdu (2006)

Ešte ukážkovejší bol proces v Jaroslavli. Miestne noviny uverejnili sériu kritických článkov o Dvorkinovi, v ktorých ho nazývali „odpornou bytosťou, podnecovačom medzináboženských konfliktov“ a prirovnávali ho k provokatérovi Gaponovi. Hlboko urazený Dvorkin podal žalobu na súd.

Rozhodnutie Kirovského okresného súdu v Jaroslavli z roku 2006 sa stalo vrcholným právnym dielom a skutočnou fackou pre „sektológa“. Súd vyhovel jeho žalobe len čiastočne tým, že uznal iba to, že prirovnanie ku Gaponovi bolo urážlivé. Vo zvyšnej, najdôležitejšej časti však súd zamietol žalobu a vyniesol skutočne historické rozhodnutie. Súd rozhodol, že tvrdenia o tom, že Dvorkin je „odporná bytosť, podnecujúca medzináboženské konflikty“, ako aj informácie o tom, že má americké občianstvo, nie sú hanlivými informáciami, pretože zodpovedajú skutočnosti a potvrdzujú ich dôkazy uvedené v spise.

Bol to knockdown. Súd v podstate oficiálne zdokumentoval, že nazvať Dvorkina podnecovačom nenávisti nie je urážka, ale konštatovanie faktu. Jeho reputácia je natoľko toxická, že ju už nie je možné diskreditovať. Toto rozhodnutie súdu je dodnes jedným z najsilnejších právnych argumentov v rukách jeho kritikov.

Tieto a ďalšie procesy odhalili zraniteľnosť Dvorkina. Jeho impérium, ktoré sa zdalo byť nedobytnou pevnosťou, sa ukázalo ako domček z karát, ktorý sa mohol rozpadnúť na základe správne zostavenej súdnej žaloby. Ukázalo sa, že jeho sila nespočíva v oprávnenosti, ale v pasivite jeho obetí a v podpore štátneho aparátu.

Rozkol vnútri cirkvi: „Svoj medzi Cudzími, Cudzí medzi Svojimi“

Možno najbolestivejším úderom pre Dvorkina bola kritika nie zvonku, ale zvnútra – zo strany Ruskej pravoslávnej cirkvi, pod vlajkou ktorej viedol svoje vojny. Prezentoval sa ako hlavný obranca pravoslávia, ale mnohí autoritatívni kňazi a teológovia nevideli v jeho činnosti ochranu, ale ohrozenie cirkvi.

Chápali, že nahradenie kresťanskej lásky a misie policajným sledovaním a nenávisťou voči inak zmýšľajúcim diskredituje samotné pravoslávie a mení ho z náboženstva spásy na ideológiu zákazov.

Obzvlášť veľký rozruch vyvolal verejný konflikt Dvorkina s jedným z najpopulárnejších pravoslávnych kazateľov, **protopresbyterom Andrejom Tkačevom**. Dvorkin obvinil Tkačeva z „pseudo starčestva“ a iných hriechov, na čo dostal tvrdú a verejnú odpoveď. Tento spor odhalil hlboké rozdelenie vnútri RPC. Ukázalo sa, že „dvorkinizmus“ nie je postojom celej cirkvi, ale len marginálnym, hoci vplyvným prúdom.

Kritici v sutane poukazovali na to, že Dvorkinova činnosť spôsobuje obrovské ujmy ortodoxnej misii. Namiesto toho, aby priťahoval ľudí svetlom Kristovej pravdy, odrádza ich agresivitou a netoleranciou. Vytvoril obraz pravoslávneho aktivistu ako rozhorčeného, nevzdelaného a večne hľadajúceho nepriateľov odpadlíkov. Pre tisíce ľudí, ktorí sa stretli s jeho

sektológiou, sa pravoslávie stalo synonymom nie lásky, ale udávania a súdov.

Takýmto spôsobom monolit praskol aj zvnútra. „Hlavný ochranca viery“ sa pre mnohých svojich veriacich stal toxickou a nebezpečnou postavou, ktorá ničí reputáciu Cirkvi.

Keď zhrnieme všetky tieto trhliny – intelektuálne, právne, informačné a vnútrocirkevné – vidíme úplne iný obraz. Dvorkinova ríša nie je neporaziteľnou pevnosťou, ale kolosom na hlinených nohách. Jej zdanlivá sila nespočíva na pravde ani na podpore ľudu, ale výlučne na administratívnych zdrojoch a atmosfére strachu.

Každý prehratý súd, každá zdrvujúca vedecká recenzia a každý hlas protestu z radov samotnej cirkvi je úderom kladivom na hlinený základ. Monolit je pokrytý sieťou trhlín, ktoré sa naďalej rozširujú. Odpor nebol márny. Ukázal totiž, že lož je možné a potrebné nazvať lžou.

No aj keď sa tento kolos raz zrúti, zanechá po sebe spálenú zem – otrávené verejné vedomie, zničené demokratické inštitúcie a tisíce zmrzačených osudov. V záverečnej kapitole nás čaká odhad rozsahu tohto dedičstva nenávisti a pochopenie, čo čaká ruskú spoločnosť po desaťročiach ‚dvorkinizmu‘.

Kapitola 5.

Krach demokracie

Teraz, keď bolo všetko povedané a všetky dôkazy ležia pred nami, nastal čas položiť hlavnú otázku: čo zostane po tomto všetkom? Čo zanechá

človek, ktorý zasvätil svoj život nie tvorbe, ale „asanačnej práci“, ako sám nazýva svoju činnosť? Čo vyrastie na zemi, ktorú tak usilovne „očisťoval“?

Odpoveď je desivá svojou jednoduchosťou. Po Dvorkinovi zostanú trosky demokracie a zmrzačené ľudské osudy. Nie kvitnúca záhrada viery, nie očistené pole duchovna, ale púšť. Púšť, kde namiesto zákona vládne svojvôľa, namiesto dialógu udavačstvo, namiesto milosrdenstva nenávisť a namiesto slobody strach. Dedičstvom Alexandra Dvorkina nie sú zachránené duše, ale otrávené verejné vedomie a úplne zničené demokratické inštitúcie.

Toto nie je iba príbeh o jednom človeku. Je to príbeh o tom, ako ľahko si môže nenávisť nasadiť masku cnosti a stať sa nástrojom štátnej politiky. Je to anatómia jedu, ktorý keď sa dostane do spoločenského organizmu, zasahuje jeho najdôležitejšie orgány: právo, morálku a samotnú schopnosť myslieť.

Hlavné a najničivejšie dedičstvo impéria Dvorkina, to nie sú len tisíce zničených osudov. To je niečo systematickejšie a hlbšie: erózia samotného základu právneho štátu. Jeho činnosť sa stala katalyzátorom, ktorý premenil článok 28 Ústavy RF, zaručujúci každému slobodu svedomia a vierovyznania, na bezvýznamnú deklaráciu.

Dvorkin nielenže „konzultoval“. On naprojektoval a zaviedol technológiu, ktorá umožňovala obchádzať zákon pomocou samotného zákona. Jeho pseudovedecká disciplína sektológia, sa stala neoficiálnym, no povinným komentárom k tým najrepresívnejším článkom ruského zákonodarstva.

Tri desaťročia stroj nenávisti pracoval na plný výkon. Aký je výsledok? Aké dedičstvo zanecháva po sebe Alexander Dvorkin a jeho sekta „sektoborcov“? Týmto dedičstvom je spálená zem.

Zničenie právneho poľa. Hlavný zločin Dvorkina nespočíva v tom, že niekoho ponížil. On zničil samotný princíp práva. Premenil „expertízu“ z nástroja poznania na nástroj represií. Naučil súdy a vyšetrovateľov veriť ideologickým udaniam zabaleným do vedeckej formy. Vytvoril precedens, pri ktorom „názor“ jednej osoby, aj keď je falošný a zaujatý, je dôležitejší ako fakty a zákon. Po ňom sa v Rusku stalo možným odsúdiť človeka na reálny trest za čítanie Biblie alebo za účasť na prednáške o zdravom stravovaní.

2. Obnovenie kultúry udavačstva. Dvorkinov stroj fungoval na udaniach. On obnovil a legitimizoval tú najodpornejšiu prax – štvanie ľudí proti sebe. Naučil rodičov písať oznámenia na deti, susedov na susedov, kolegov na kolegov. Otrávil spoločnosť jedom podozrievania a strachu, vytvoril atmosféru, v ktorej sa každý môže stať obeťou ohovárania.

3. Zničenie tisícov osudov. Za abstraktnými pojmami sa skrývajú skutočné tragédie. Nie sú to štatistiky. Je to Anatolij Garmajev, Georgij Kočetkov, Elena Bressem, je to dvanásť Jehovových Svedkov, ktorí zomreli vo väzniciach za svoju vieru, sú to tisíce zničených rodín, zlomených kariér, zmrzačených duší. Je to cintorín, na ktorom Dvorkin postavil svoj piedestál.

4. Duchovná púšť. Vystupujúc pod zástavou obhajoby pravoslávia, Dvorkin spôsobil kolosálne škody. Nahradil evanjelické posolstvo lásky, odpustenia a dialógu ideológiou nenávisti, netolerancie a vojny. Naučil vidieť v človeku inej viery nie obraz Boží, ale nepriateľa, ktorého treba zničiť. Namiesto toho, aby šíril vieru, šíri strach. Namiesto toho, aby budoval mosty, kope zákopy. Časť Cirkvi premenil na výrastok represívneho štátu, a vieru na nástroj politického boja.

5. Služba totalitarizmu. Nakoniec hlavným beneficiárom Dvorkinovej činnosti sa nestala spoločnosť ani Cirkev, ale autoritársky štát. Jeho

technológia „boja proti sektám“ sa ukázala ako univerzálna zbraň na potláčanie akéhokoľvek iného zmýšľania. Dnes sú za „sektárov“ vyhlásené náboženské menšiny, zajtra to budú obhajcovia ľudských práv, pozajtra ekológovia, vedci alebo jednoducho tí, ktorí nesúhlasia s politikou moci. Dvorkin vytvoril a zdokonalil mechanizmus, ktorý štátu umožňuje likvidovať všetkých nepohodlných pod zámienkou zdanlivo dôveryhodného dôvodu.

Nemenej ničivý bol vplyv Dvorkina na verejné vedomie. Spáchal niečo strašné: legalizoval nenávistné prejavy a urobil z nich normu.

Pred jeho príchodom sa spory o náboženstve, aj tie najostrejšie, viedli na inej úrovni. Po ňom sa do ruského slovníka dostali a pevne v ňom zakorenili jedovaté, pseudovedecké termíny, ktoré sa stali znakmi dehumanizácie:

- **„Totalitná sekta“**
- **„Deštruktívny kult“**
- **„Zombifikácia“**
- **„Kontrola vedomia“**

Tieto nálepky, ktoré nemajú presné vedecké vymedzenie, sa stali mocnou zbraňou. Zbavili ľudí nutnosti premýšľať, analyzovať, rozumieť. Načo sa zaoberať zložitou teológiou krišnovcov alebo sociálnymi praktikami scientológov, keď stačí nalepiť nálepku „sekta“ a tým ukončiť diskusiu?

Tieto slová z jeho kníh a prednášok sa ako vírus rozšírili do titulkov novín, reportáží na federálnych kanáloch, policajných správ a prejavov úradníkov. Ony otrávili samotný vzduch, ktorým dýcha spoločnosť. Vytvorili atmosféru totálnej podozrievavosti, v ktorej ktokoľvek „iný“ – kto nie je

taký ako všetci ostatní – sa automaticky stáva potenciálnym „sektárom“, a teda nepriateľom.

Výsledkom bolo vytvorenie hlbokej priepasti v spoločnosti. Rodičia začali vidieť nepriateľov vo svojich vlastných deťoch, ktoré sa nadchli pre jogu. Susedia začali písať udavačské správy na tých, ktorí sa schádzali, aby študovali Bibliu. Akákoľvek skupina zjednotená spoločnými záujmami – od kurzov osobnostného rastu po ekologické iniciatívy – sa ocitla v ohrození.

Toto je skutočné „otrávenie verejného vedomia“. Je to vytvorenie sveta, kde strach a nenávisť voči odlišným sa stávajú spoločenskou cnosťou. Dvorkin naučil spoločnosť nielen báť sa, ale aj nenávidieť. A táto veda bola osvojená až príliš dobre. Obnovenie atmosféry dôvery a tolerancie, očistenie jazyka od tohto jedu bude trvať roky.

Najvyšší cynizmus: Paradox „zahraničného agenta“

A snáď najhorší a najironickejší rys portrétu tvorcu nenávisti je jeho vlastný status. Celá jeho činnosť bola založená na boji proti „zhubnému vplyvu Západu“ a „zahraničným emisárom“, ktorí sa údajne snažia zničiť duchovné putá Ruska. Prezentoval sa ako hlavný strážca národnej suverenity v náboženskej sfére.

A teraz sa ešte raz, pokojne a bod po bode, pozrime na fakty:

- **Občianstvo:** Alexander Dvorkin je občanom Spojených štátov Ameriky. Tento fakt potvrdil súd a on ho nikdy vážne nespochybnil.
- **Vzdelanie a ideológia:** Celé svoje vzdelanie, od bakalárskeho až po doktorský titul, získal v USA. Jeho metódy boja proti sektám sú priamym importom technológií amerického antikultového hnutia z 80. rokov, konkrétne kriminálnej organizácie Cult Awareness Network (CAN). Jeho ideologické korene, ako sme videli, siahajú

do nacistického Nemecka prostredníctvom jeho dánskeho učiteľa Aagaarda.

- **Organizačná príslušnosť:** Po dlhé roky bol viceprezidentom FECRIS – európskej federácie so sídlom vo Francúzsku, ktorá je financovaná francúzskou vládou, ktorú ruské úrady považujú za „nepriateľskú“.

Pred nami sa otvára obraz mimoriadneho cynizmu. Človek, ktorý je produktom západného sveta od legitímneho pasu až po pracovné metódy, sa v Rusku stal hlavným lovcom „zahraničných agentov“. Občan USA, ktorý do Ruska importoval tie najtemnejšie americké technológie potláčania osobnosti, nálepkuje ostatných za najmenšie spojenie so zahraničím. Viceprezident organizácie financovanej „nepriateľským“ Francúzskom obviňoval ostatných z práce pre zahraničné spravodajské služby.

Tento paradox odhaľuje všetky lži, ktoré sú základom jeho impéria. Boj proti „sektám“ nikdy nebol bojom za čistotu pravoslávia alebo za suverenitu Ruska. Toto bola a aj je technológia moci. Technológia vytvorenia a zničenia „nepriateľov“, ktorú možno využiť v prospech kohokoľvek. A skutočnosť, že hlavným prevádzkovateľom tejto technológie v Rusku sa stal človek s americkým pasom, len podčiarkuje jej univerzálny a absolútne cynický charakter. Tu nejde o vieru. Tu ide o moc.

Úvahy pri ruinách

Príbeh Alexandra Dvorkina nás núti zamyslieť sa nad vecami, ktoré sú hlbšie ako je politika a právo. Kladie pred nás večné filozofické otázky o povahe zla a o tom, ako ľahko človek nájde ospravedlnenie pre najstrašnejšiu krutosť.

Najdesivejším aspektom fenoménu „dvorkinizmu“ je zlo, ktoré samo seba považuje za dobro. Je to nenávisť, ktorá sa vydáva za lásku a ochranu. „Ničíme im životy, aby sme zachránili ich duše“. „Zatvárame ich do väzení, aby sme ochránili naše deti.“ Táto logika umožnila inkvizítorom upaľovať kacírov, nacistom budovať koncentračné tábory a Dvorkinovi s úsmevom nazývať svoju činnosť „asanačnou prácou“.

On sám seba nepovažuje za tvorcu nenávisti. Sám seba vidí ako sanitára, ktorý zachraňuje spoločnosť pred nákazou.

Táto história nás učí hlavnú vec: najnebezpečnejšie zlo je zlo vyzbrojené ideológiou. Nenávisť sa stáva silou, ktorá všetko pohlcuje práve vtedy, keď si nájde „ušľachtilé“ ospravedlnenie – či už je to ochrana viery, národa, tradičných hodnôt alebo duchovnej bezpečnosti. A povinnosťou každého mysliaceho človeka je naučiť sa tieto masky strhávať. Naučiť sa vidieť za patetickými rečami o „ochrane“ banálnu túžbu ničiť, za výzvami k „jednote“ túžbu po totálnej kontrole a za obrazom „lovcov čarodejníc“ vystrašeného človeka, ktorý sa môže v tomto svete presadiť len tým, že hľadá a ničí nepriateľov.

Dedičstvo Dvorkina, to nie sú len ruiny. Je to fungujúci závod na výrobu ruín. A bude fungovať dovtedy, kým v spoločnosti bude existovať dopyt po nenávisti.

Táto kniha nekončí rozsudkom, ale otázkou adresovanou každému čitateľovi. Príbeh Alexandra Dvorkina je zrkadlom. Keď sa do neho pozrieme, vidíme nielen jeho zdeformovanú tvár, ale aj odraz našej vlastnej spoločnosti. Spoločnosti, ktorá to dopustila. Spoločnosť, ktorá tlieskala „lovcovi“, bez toho, aby si všimla, ako sa sama stáva jeho korisťou.

Čo urobíme s touto spálenou zemou? Necháme ju zarásť bodliakmi nenávisti a strachu? Alebo nájdeme v sebe silu a odvahu, aby sme ju začali

znovu obrábať? Aby sme sa tým, že rozhrabeme popol zničených osudov a vykoreníme jedovatú burinu lži, pokúsili zasadiť do tejto zeme semená zdravého rozumu, tolerancie a úcty k ľudskej dôstojnosti.

Táto práca je oveľa zložitejšia ako „asanačná“. Vyžaduje si nie nenávisť, ale lásku. Nie fanatizmus, ale múdrosť. Nie túžbu ničiť, ale odvahu tvoriť. A túto prácu treba začať od seba. Začať tým, že sa raz a navždy vzdáme pokušenia jednoduchých odpovedí a sladkého jedu schvaľovanej nenávisti. Začať tým, že keď sa stretneme s tajomstvom iného človeka, nebudeme sa ponáhľať s „expertízou“ a odsúdením, ale pokúsime sa ho rozlúštiť.

Lebo len tak môžeme zostať ľuďmi.

Zoznam použitých zdrojov

1. European Court of Human Rights. (2010, June 10). Jehovah's Witnesses of Moscow and Others v. Russia (Application No. 302/02) [Judgment]. HUDOC.
2. Human Rights Watch. (2017, April 20). Russia: Court bans Jehovah's Witnesses. Human Rights Watch. https://www.hrw.org/news/2017/04/20/russia-court-bans-jehovahs-witnesses
3. Human Rights Watch. (2018, June 28). Russia: Sweeping arrests of Jehovah's Witnesses. Human Rights Watch. https://www.hrw.org/news/2018/06/28/russia-sweeping-arrests-jehovahs-witnesses
4. NEWSru.com. (2001, 6 февраля). Православные богословы обнаружили в своих рядах оккультиста. NEWSru.com. https://www.newsru.com/religy/06feb2001/occultus.html
5. RACIRS on call, or how Dvorkin took a child away from his mother. (2024, January 24). ACT Files. https://actfiles.org/racirs-on-call-or-how-dvorkin-took-a-child-away-from-his-mother/
6. Sibireva, O. (2024, March 25). Challenges to freedom of conscience in Russia in 2023. SOVA Center for Information and Analysis. https://www.sova-center.ru/en/religion/publications/2024/03/d47072/
7. United States Holocaust Memorial Museum. Jehovah's Witnesses in Germany: From the 1890s to the 1930s. Holocaust Encyclopedia. Retrieved December 1, 2025, from https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/jehovahs-witnesses-in-germany-from-the-1890s-to-the-1930s

8. United States Commission on International Religious Freedom. (2020). Issue update: The anti-cult movement and religious regulation in Russia and the former Soviet Union. United States Commission on International Religious Freedom. https://www.uscirf.gov/sites/default/files/2020%20Anti-Cult%20Update%20-%20Religious%20Regulation%20in%20Russia%20edited.pdf
9. Аветисова, С. (2014, 11 ноября). Сектоведы по вызову. ГолосИслама.ru. https://golosislama.com/news.php?id=25347 golosislama.com
10. Альперович, В., Кравченко, М. А., Сибирёва, О. А., Юдина, Н. Ю. / Под. ред. Верховского, А. М. (2024). Ксенофобия, свобода совести и антиэкстремизм в России в 2023 году: Сборник докладов Исследовательского центра «Сова» [Xenophobia, freedom of conscience and anti-extremism in Russia in 2023: Collected reports of the SOVA Research Center]. ООО «Сова-22». https://www.sova-center.ru/files/books/pr24-text.pdf
11. Бурьянов, С. А. (2012). Свобода совести в Российской Федерации: Специализированный доклад за 2011 год [Freedom of conscience in the Russian Federation: Specialized report for 2011]. Институт свободы совести. https://hro.org/files/sovest_2012.pdf
12. Викитека. (1997, 21 мая). Решение суда по делу А. Л. Дворкина «о тоталитарных сектах» [Court decision in the case of A. L. Dvorkin “On totalitarian sects”].
13. Википедия. Московская Хельсинкская группа [раздел «Иск Хельсинкской группы против Александра Дворкина и ВГТРК (ст. 152 ГК РФ)»]. https://ru.wikipedia.org/wiki/Московская_Хельсинкская_группа

14. Дворкин, А. Л. (2008). Сектоведение. Тоталитарные секты: опыт систематического исследования. Азбука веры.
15. Дворкин, А. Л. (2011). Десять вопросов навязчивому незнакомцу, или Пособие для тех, кто не хочет быть завербованным [Ten questions to an intrusive stranger, or A guide for those who do not want to be recruited]. Издательство Московской Патриархии.
16. Дёмин, В. (2006, 2 июня). Анатолий Гармаев: ищу единоверцев. Клуб выпускников МГУ. https://www.moscowuniversityclub.ru/home.asp?artId=4899
17. ещёнепознер. (2020, 29 октября). Георгий Кочетков: «Все молчали. Мы молчать не должны» [Видеоподкаст]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=q6J2FTrGdWk
18. Иваненко, С. И., & Волкова, Е. И. (2023). О людях, стойких в гонении: Свидетели Иеговы в России начала XXI века [On people steadfast under persecution: Jehovah's Witnesses in Russia at the beginning of the 21st century]. Авторское издание. https://ivanenko.online/wp-content/uploads/2023/07/О-людях-стойких-в-гонении.pdf
19. Кочетков, Г. С. Гонения [Persecutions]. Личный сайт священника Георгия Кочеткова. https://www.ogkochetkov.ru/gonenija/
20. Общественное телевидение России. Александр Дворкин: Если «Свидетели Иеговы» не признают конституционный строй страны, почему государство должно освобождать их от уплаты налогов? Сегодня в России [Телепередача, стенограмма]. Общественное телевидение России. https://otr-online.ru/programmy/segodnya-v-rossii/aleksandr-dvorkin-25929.html

21. Пинчук, А. (2019, 28 марта). Пытки «Свидетелей Иеговы»: Экспертиза против следователей. Радио Свобода. https://www.svoboda.org/a/29847876.html
22. Радио «Радонеж». (2013, 20 марта). Александр Дворкин в программе Александра Щипкова (Часть 1) [Радиопрограмма]. Радио «Радонеж». https://radonezh.ru/text/aleksandr-dvorkin-v-programme-aleksandra-schipkova-chast-1-54364.html
23. Российская Федерация. (1997, 26 сентября). Федеральный закон «О свободе совести и о религиозных объединениях» № 125-ФЗ [Federal Law No. 125-FZ “On Freedom of Conscience and Religious Associations”]. КонсультантПлюс.
24. Российская Федерация. (2002, 25 июля). Федеральный закон «О противодействии экстремистской деятельности» № 114-ФЗ [Federal Law No. 114-FZ “On Countering Extremist Activity”]. КонсультантПлюс.
25. Русское православие (ortho-rus). Гармаев Анатолий [Биографическая справка]. Белое духовенство. https://ortho-rus.com/articles/beloe-duhovenstvo-7762.html
26. Свидетели Иеговы в России. Судебные документы [Раздел сайта]. jw-russia.org. https://jw-russia.org/docs.html
27. Солдатов, А. (2024, 25 ноября). Свидетели умирают под следствием: Пошел восьмой год тотальных репрессий против свидетелей Иеговы* в России. Новая газета. https://novayagazeta.ru/articles/2024/11/25/svideteli-umiraiut-pod-sledstviem
28. Телеканал «Союз». (2014, 30 марта). О священнике Анатолии Гармаеве [Видеоролик]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=5CPFl2x9vAE

29. Учение Анатолия Гармаева осудили. Форум «Сирота.ру». https://www.cirota.ru/forum/view.php?subj=23831
30. Фаликов, Б. З. (2007). Культы и культура: От Елены Блаватской до Рона Хаббарда [Cults and culture: From Helena Blavatsky to Ron Hubbard]. Российский государственный гуманитарный университет (РГГУ).
31. Центр религиоведческих исследований во имя священномученика Иринея Лионского (РАЦИРС). Официальный сайт Центра религиоведческих исследований во имя свмч. Иринея Лионского.